

HANDELINGEN

DER

NEDERLANDSCHE VEREENIGING

TOT HET

VERLEENEN VAN HULP AAN ZIEKE EN GEWONDE KRIJGSLIEDEN, IN TIJD VAN OORLOG.

VII.

DEN HAAG,
BIJ GEBR. J. & H. VAN LANGENHUYSEN.
1881.

VERSLAG

VAN DE

VERRIGTINGEN VAN HET HOOFD-COMITÉ

EN

VAN DEN STAAT EN DE WERKZAAMHEDEN DER COMITÉ'S IN DE JAREN 1879 EN 1880.

Uitgebragt in de zevende Algemeene Vergadering.

Ter voldoening aan art. 6 der statuten heeft het Hoofd-Comité de eer het verslag zijner verrigtingen en van den staat der Vereeniging in het afgeloopen tweejarig tijdvak uit te brengen.

Dit Verslag bevat een overzigt van hetgeen door de Nederlandsche Vereeniging sedert de vorige Algemeene Vergadering is verrigt, en de rekening en verantwoording over het tijdvak van den 1sten Julij 1879 tot den 30 Junij 1881.

De zesde Algemeene Vergadering, waarvan het verslag in het zesde deel der Handelingen onzer Vereeniging is opgenomen, werd den 23sten Julij 1879 gehouden.

Het getal der Afdeelingen bedroeg toen 112, dat der correspondenten 27.

Thans telt de Vereeniging 101 Comité's en 29 correspondenten.

Het aantal Comité's is verminderd met de Afdeelingen: Alblasserdam, Brielle, Coevorden, Delden, 's Heerenberg, Elburg,

Heerenwaarden, Hellevoetsluis, Joure, de Lymers, Overschie en Zwijndrecht, en vermeerderd met de Afdeeling Steenbergen.

Correspondenten werden benoemd te Alblasserdam, Coevorden, Delden, 's Heerenberg, Hellevoetsluis, Overschie, Zevenaar en Zwijndrecht.

Het Hoofd-Comité tracht zooveel mogelijk de Afdeelingen in stand te houden en, bij opheffing van Comité's, onverwijld correspondenten daar ter plaatse te doen optreden.

Naar aanleiding van het besluit der 5de Algemeene Vergadering, inhoudende, dat in het vervolg de speciale Vergadering der Afgevaardigden van de Comité's, met de Commissie van het dagelijksch bestuur uit het Hoofd-Comité, slechts in die jaren zal gehouden worden, waarin geene Algemeene Vergadering wordt bijeengeroepen, heeft het Hoofd-Comité de Afdeelingen in 1880 uitgenoodigd tot opgave van de punten ter behandeling in die Vergadering.

Daar geen der Comité's eenig punt ter behandeling had opgegeven, heeft het Hoofd-Comité gemeend die Vergadering niet te moeten laten doorgaan.

In het afgeloopen tijdvak vond de Nederlandsche Vereeniging wederom een' ruimen werkkring, vooral tengevolge van de krijgsverrigtingen in het zuiden van Afrika.

De verrigtingen van het Hoofd-Comité, in dit opzigt, zijn reeds in hoofdzaak in de circulaires aan de Comité's medegedeeld.

In het vervolg van dit verslag wordt op een en ander meer uitvoerig teruggekomen.

De bijzonderheden omtrent den staat der Comité's wordt over de beide jaren 1879—1880 afzonderlijk onder Bijl. I en II in dit deel der Handelingen opgenomen.

Over 't algemeen gaven de Comité's en bijzondere personen steeds vele blijken van belangstelling in het Roode Kruis, vooral toen hunne hulp werd ingeroepen ten behoeve van de zieken en gekwetsten in den Transvaalschen strijd.

Bijlage III bevat een overzigt van de giften ten behoeve der zieke en gewonde krijgslieden, tot een bedrag van *ƒ* 77369.64.

In Bijlage IV vindt men een uittreksel uit de rekening der ontvangsten en uitgaven over het afgeloopen tijdvak.

Het Hoofd-Comité, en de geheele Nederlandsche Vereeniging, heeft sedert de vorige Algemeene Vergadering twee gevoelige verliezen geleden door het overlijden van de verdienstelijke leden, den Luitenant-Generaal J. J. van Mulken en den Generaal-Majoor H. Hardenberg, sedert de oprigting van de Nederlandsche Vereeniging leden van het Hoofd-Comité; beiden onderscheidden zich opvolgend gedurende een reeks van jaren als Voorzitters der 3de sectie, en dien ten gevolge als leden van het dagelijksch bestuur. Hunne bewijzen van belangstelling in het Roode Kruis zullen nog lang bij de Vereeniging in dankbare herinnering blijven.

In plaats van den Generaal Hardenberg werd de Vice-Admiraal Jhr. F. de Casembroot tot Voorzitter der 3de sectie, en derhalve tot lid van het dagelijksch bestuur, gekozen.

Bijlage V bevat een overzigt van de zamenstelling van het Hoofd-Comité.

Ten gevolge van het overlijden van den Heer J. Alma en het bedanken van Mevrouw Douairière May, die zich beiden met betrekking tot het materieel van het Roode Kruis zeer verdienstelijk hadden gemaakt, werden deze in de Commíssie tot het organiseren en beheeren van het Centraal-depôt vervangen door de heeren C. G. van Mansvelt, oud-Officier van gezondheid bij Z. M. Zeemagt en Mevrouw Loudon geboren de Stuers.

Naar aanleiding van de ontruiming van het „Valkenhuis", tengevolge van de verplaatsing der koninklijke stallen, moest van de lokalen in het „Pages-huis" een gedeelte worden ontruimd en beschikbaar gesteld voor de afdeeling Weldadigheid van de thesaurie des Konings. Daarom werd naar eene geschikte gelegenheid tot het plaatsen van de modellen van het Roode Kruis omgezien, en slaagde het Hoofd-Comité er in een geschikt huis op den Zuid-Oost-Buitensingel te huren, dat tevens geschikt werd geoordeeld, om in tijd van oorlog zoo noodig tot centraal-magazijn van het Hoofd-Comité te dienen.

Met dankbaarheid vermelden wij dat de modellen-verzameling wederom werd verrijkt met een geschenk van Z. M. den Koning, bestaande in een model ziekenkot of hangmat, volgens Benjamin Edgington, waarin een zieke gemakkelijk en zonder de minste stoornis buiten'shuis kan gedragen worden, en aan daarbij behoorende schragen kan worden vastgemaakt, zóó dat de geheele toestel op zich zelf staat, zonder touwen of pennen.

Tevens behaagde het Zijne Majesteit den Koning de manége achter het Pageshuis, in geval van nood, beschikbaar te stellen voor het Roode Kruis. Deze herhaalde blijken van 's Konings voortdurende zorg voor het Roode Kruis verdienen ook ter dezer plaatse dankbare vermelding.

Verder werd voor de verzameling aangekocht een stel Rottanverbanden volgens de vinding van den officier van gezondheid de Mooij.

De bibliotheek der Nederlandsche Vereeniging heeft, zoo door geschenken als door aankoop, wederom eenige uitbreiding ondergaan.

Bijlage VI bevat den catalogus der voorhanden boekwerken op 1 Julij 1881.

Bij het verstrijken van het termijn der jaarlijksche toelage van *f* 400 aan mevrouw de wed. L. F. Praeger, heeft het Hoofd-Comité, met het oog op de omstandigheden waaronder de weduwe van een verdienstelijk vertegenwoordiger van het Roode Kruis verkeert, besloten die toelage als nog gedurende 5 jaren aan deze weduwe uit te keeren.

Nadat de heer Lodewijk Mulder, lid van het Hoofd-Comité, in het *Vaderland* van 28 Junij 1879 de aandacht had gevestigd op de wenschelijkheid dat ook het Roode Kruis, even als andere weldadige instellingen, moge deelen in de blijken der liefdadigheid van het Nederlandsche volk, ontving het Hoofd-Comité in 1880 het verblijdend berigt, dat, ten gevolge van eene testamentaire beschikking van mejuffrouw C. F. L. Th. Schouten te Nijmegen, eene som van *f* 4226.50 voor het Roode Kruis beschikbaar was. Dit bedrag werd door tusschenkomst van het comité aldaar overgemaakt.

Het Comité te Amsterdam wendde zich in het laatst van 1879, bij het mislukken van pogingen om van Rijk of gemeente eenige lokalen in gebruik te krijgen, tot het Hoofd-Comité met verzoek om eene geldelijke ondersteuning voor den aankoop van grond en den bouw van een magazijn. Hieraan werd voldaan door aan het Amsterdamsch Comité een renteloos voorschot van *f* 5000 te verstrekken, onder voorwaarde van hypothecair verband, en met de bepaling, dat het Hoofd-Comité, zoo noodig, van dit magazijn zal kunnen gebruik maken tot berging, verpakking en verzending van materieel der Nederlandsche Vereeniging.

Eveneens werd op verzoek van de Noordhollandsche Vereeniging van het Witte Kruis aan deze eene subsidie van *f* 1000 verleend voor de daarstelling van eene verplaatsbare barak, onder voorwaarde, dat de barak in tijd van oorlog zoo noodig ter beschikking van het Hoofd-Comité wordt gesteld, en de Vereeniging zich verbindt het Hoofd-Comité, in tijd van oorlog, zooveel mogelijk de behulpzame hand te bieden, door het beschikbaar stellen van verplegend personeel.

Naar aanleiding van een verzoek van het Utrechtsch Comité om eene subsidie voor de Amalia Stichting, ten behoeve van de instelling tot opleiding van pleegzusters, besloot het Hoofd-Comité, als blijk van waardeering der diensten door deze afdeeling aan het Roode Kruis bewezen, jaarlijks tot wederopzegging toe, eene som van *f* 200 toe te kennen voor de opleiding van verpleegsters, onder voorwaarde dat deze in tijd van oorlog zooveel mogelijk ter beschikking van het Hoofd-Comité zouden zijn. Spoedig daarna heeft echter het Utrechtsch Comité zich wegens gebrek aan voldoende ondersteuning genoodzaakt gezien die instelling op te heffen.

Door het Centraal-Comité te Batavia werd de hulp van het Hoofd-Comité ingeroepen ten behoeve van den 2de Luitenant Vohl, die te Atjeh ernstig aan het hoofd gewond werd, en tot herstel van gezondheid naar Europa was teruggezonden. Genoemd Comité verklaarde zich zijnerzijds ook tot eene geldelijke bijdrage bereid.

Een naauwgezet onderzoek leerde dat ondersteuning van dezen Officier, ter bestrijding van buitengewone uitgaven voor zijne verpleging, noodzakelijk was.

Op dezen grond werd hem gedurende een jaar maandelijks een som van *f* 25.— en eene gelijke bijdrage door het Centraal-Comité te Batavia uitgekeerd.

Verleende Hulp.

Nederlandsch Indië.

De hulp, door het Hoofd-Comité aan de afdeeling in Nederlandsch Indië verleend, bepaalde zich in het afgeloopen tijdvak hoofdzakelijk tot de verzending van boeken en illustratiën, door de afdeelingen en belangstellenden in het Roode Kruis welwillend afgestaan, t. w.

Door de heeren:

Gen. J. H. Engelbregt, C. Suermond, Gen. C. P. Schimpf, Dr. N. B. Donkersloot, Baron O. van Wassenaer van Catwijck, Mevrouw Baronnesse van Pallant, Jonkvrouwe Quarles van Ufford, Mevrouw de Wed. P. van der Pijl en Mevrouw Repelaer van Driel, allen te 's Gravenhage, Dr. Knottenbelt te Delft, de heeren W. F. J. Fischer te Ede, Roelfsma te Groningen, P. Cool te Harlingen, G. Kool te Sneek, G. Keijzer, te Twello, Blokhuis te Venlo en Mejuffrouw Horneman te Rijswijk.

Tevens van de Comité's te Amsterdam, Barneveld, Bergen-op-Zoom, Gorinchem (vr.) en Leeuwarden.

Zuid Afrika.

Tegen het einde van het jaar 1880 kwamen de berigten uit Zuid-Afrika betreffende vijandelijkheden, ontstaan tusschen de Boeren in de Transvaal en het Engelsch bestuur.

De Engelsche regeering had, zooals bekend is, op den 12den April 1877 de Zuid-Afrikaansche Republiek (Transvaal) ingelijfd.

In weerwil dat, bij wijze van protest, eene Commissie naar Engeland was afgevaardigd, om persoonlijk bij de Regeering uit

naam van ruim 6000 inwoners der Transvaal tegen de annexatie bezwaren in te brengen, bleef deze poging zonder eenig gevolg. Daarna werden nog verscheiden verzoekschriften, tot opheffing dezer inlijving, tot de Engelsche Regeering gerigt, echter met even weinig gevolg.

Daardoor nam de ontevredenheid der Boeren hand over hand toe, en werd eindelijk besloten de vrijheid bij de eerste gelegenheid te herwinnen.

Nadat de Boeren op den 15den December 1880 te Heidelberg hunne onafhankelijkheid hadden uitgeroepen, werd het bestuur in handen gesteld van een triumviraat, bestaande uit de heeren KRÜGER, PRETORIUS en JOUBERT.

Op den 16den December namen de vijandelijkheden een aanvang met een aanval op Potchefstroom.

De verdere loop van den strijd kunnen wij als genoegzaam algemeen bekend, en voor dit verslag van minder belang, met stilzwijgen voorbij gaan.

Reeds dadelijk bij de ontvangst der eerste berigten omtrent de onlusten in Zuid-Afrika heeft de tijdelijke Voorzitter van het Hoofd-Comité, Luitenant-Generaal VAN MEURS, zich tot den Minister van Buitenlandsche Zaken gewend, ten einde te vernemen, of de strijd die in Zuid-Afrika gevoerd werd, was een oorlog, waarin door het Roode Kruis hulp kon worden verleend.

Uit die inlichtingen bleek, dat door de Engelsche regering indertijd kennis is gegeven van de inlijving der Transvaal, zoodat de Boeren door de regering van Nederland als Engelsche onderdanen waren te beschouwen, en er dus in dezen van eenen internationalen oorlog geen sprake kon zijn.

Derhalve kon het Hoofd-Comité geen hulp van het Roode Kruis verleenen, zoo lang de Boeren door de Engelsche regering niet als oorlogvoerende partij werden erkend.

Toen daarna, in verband met den loop der gebeurtenissen, de Secretaris van Staat voor de zaken van oorlog in Engeland, Mr. CHILDERS, in het laatst van Januarij in het Parlement verklaarde, dat de Boeren in de Transvaal zouden behandeld worden volgens de algemeen erkende regelen van beschaafde oorlogvoerende partijen, ook wat betreft de uitlevering van gevan-

genen, heeft het Hoofd-Comité zich onmiddellijk schriftelijk gewend tot den Minister van Buitenlandsche Zaken, met verzoek om inligting van de Engelsche regeering aangaande de vraag, of de de onzijdigheid van het Nederlandsche Roode Kruis in de Transvaal zal worden erkend, en of de ambulances en het personeel van het Roode Kruis derhalve zullen worden behandeld overeenkomstig de conventie van Genève van 22 Augustus 1864.

Intusschen werden door het Hoofd-Comité voorbereidende maatregelen genomen tot het oprigten van een Comité van het Roode Kruis aan de Kaap, in verband met de Nederlandsche Vereeniging.

Reeds den 6den Februarij werd van den Minister van Buitenlandsche Zaken het berigt ontvangen, dat de onzijdigheid van het Nederlandsche Roode Kruis door de Britsche autoriteiten in Afrika zoude worden erkend, en dat de aan de gewonden en zieken van beide in de Transvaal strijdende partijen te verleenen hulp van de zijde dier autoriteiten de noodige medewerking zoude ondervinden, en met erkentelijkheid worden ontvangen.

Dien tengevolge werd tot het werkdadig optreden der Nederlandsche Vereeniging van het Roode Kruis besloten, en van dit besluit aan de Comité's en Correspondenten, en verder in de Staats-Courant en andere dagbladen, mededeeling gedaan.

Inmiddels hadden de maatregelen tot het oprigten van een Comité van het Roode Kruis aan de Kaap tot een gunstig gevolg geleid.

Het was den heer G. Myburgh, Nederlandsch Consul-Generaal voor alle Britsche Bezittingen in Zuid-Afrika, gelukt een Comité van het Roode Kruis op te rigten. Door het Hoofd-Comité werd daartoe voorloopig eene som van 1000 p. st. (*f* 12000) beschikbaar gesteld.

In de overtuiging, dat in de eerste plaats behoefte zoude bestaan aan geneeskundigen, werd tot eene Nederlandsche zending naar het tooneel van den oorlog besloten, ter aanvulling van de geneeskundige hulp, bestaande uit twee artsen en drie assistenten, die reeds door het Comité van de Kaap over Bloemfontein en Durban naar de Transvaal waren gezonden.

Een vijftal Nederlandsche geneeskundigen, de Heeren Dr. D.

H. Zeeman, officier van gezondheid te 's Hertogenbosch, J. C. van Schilfgaarde, arts te Utrecht, C. P. Burger, arts te Rotterdam en de candidaat-artsen H. B. van Nes en H. Ph. Baudet te Utrecht, verklaarden zich geheel belangloos bereid om onder de vlag van het Roode Kruis naar het tooneel van den oorlog in Zuid-Afrika te vertrekken.

Dat vertrek had den 27sten Februarij te Utrecht plaats.

De vijf geneeskundigen werden door eene Commissie uit het Hoofd-Comité, door leden van het Comité te Utrecht, vele vrienden en belangstellenden aan het Rijnspoorwegstation uitgeleide gedaan. Zij vertrokken den 1sten Maart van London, met voorloopige bestemming naar de Kaapstad, aan boord van het stoomschip Balmoral Castle, op het zelfde schip met den Generaal Roberts, benoemd opper-bevelhebber van de Engelsche troepen in Zuid-Afrika.

Bijlage VII bevat eene opgaaf van de ruime hoeveelheid instrumenten, verbandmiddelen enz. door het Hoofd-Comité bij deze expeditie gevoegd.

Intusschen had de Consul-Generaal te Kaapstad zich tot den bevelhebber der Engelsche troepen, Sir G. Colley, te Natal gewend met de vraag, of hij eenige hulp verlangde en of hij aan artsen en verplegers vrij-passen door zijn kommandement naar de Transvaal wilde afgeven; waarop het volgende antwoord werd ontvangen: «Ik ben zeer dankbaar aan het Roode Kruis «in den Haag voor de aangeboden hulp voor de gewonden. «Wij zijn goed voorzien, maar ik zal met genoegen passen geven «voor verplegers en geneesheeren naar de Transvaal. Ik hoop «evenwel van harte, dat de krijgsverrigtingen van korten duur «zullen zijn.»

De Vereeniging van het Roode Kruis aan de Kaap was zamen gesteld uit de Heeren:

G. Myburgh, Voorzitter.

J. G. Steijfler, Dormer, Adv. Maasdorp, Iredgold, du Preez, Goldschmidt, Adv. Jones, Dr. van Oordt, Hon. P. Marais, J. H. Hofmeijer, de Waal, Centlivres, Dr. Manikus, Dr. Abercrombie, Revd. Rabinowitz, Revd. Steijfler, Dr. Mudie, Revd. Tompson, Bishop Leonard, W. E. Moore, M. Ledger, Rev.

A. D. Lukhoff, Dr. Kolze, P. J. Kolze, Hon. J. H. Hofmeijer, M. Henrij Beard, H. Bolus, C. de Villiers, Dr. Ebden, Revd. D. P. Faure, Mr. Fuller, Mr. Flemming, Rev. Hamilton, James, Rev. Foot, Dr. Hahn, Mr. Iredgold, Mr. L. Vincent, Revd. Dr. Hole, Mr. D. B. Krijnauw, Rev. E. L. de Beer, Dr. P. E. Faure, Mr. F. J. Broers, J. S. Spencer, J. M. Russel en Lord Bishop of Capetown.

Reeds spoedig bleek dat men aan de Kaap algemeen zeer was ingenomen met de wijze, waarop de Vereeniging van het Roode Kruis aldaar was opgetreden, en dat reeds verschillende ruime giften voor het Roode Kruis waren ingekomen. Weldra volgde de oprigting van een Comité te Durban, (Port-Natal) onder de leiding van den Vice-Consul aldaar, den heer B. H. de Waal.

Terwijl men alzoo, zoowel in Zuid-Afrika als in Nederland, maatregelen nam tot het verleenen van hulp aan de zieke en gewonde strijders, kwam in het begin der maand Maart het telegraphisch berigt van het gevecht op den Amajuba-berg (Spitskop) en van het treffen van een wapenstilstand, die spoedig werd gevolgd door het sluiten van voorloopige vredesvoorwaarden.

Bij aankomst te Kaapstad op 28 Maart vernamen onze geneeskundigen de voorloopige vrede en tevens, dat zij voor het doel hunner komst niet meer vereischt werden.

De heeren geneeskundigen hadden den volgenden dag eene bijeenkomst met het Comité van het Roode Kruis te Kaapstad, waarop besloten werd dat vier hunner op den 12den April zich weder aan boord van het stoomschip « Durban » naar Europa zouden inschepen. Zij keerden den 4den Mei weder naar het Vaderland terug, met hoogen lof gewagende van de wijze waarop hunne komst werd op prijs gesteld, en van de gastvrije ontvangst aan de Kaap.

De Heer van Schilfgaarde die met Dr. du Toit van Wellington was overeengekomen de praktijk van genoemden geneesheer, die voor 6 maanden naar Europa vertrok, waar te nemen, heeft zich bereid verklaard aan het Comité te Kaapstad zijne diensten te verleenen, indien er onverhoopt weder vijandelijkheden in de Transvaal mogten uitbreken; dit werd gaarne door het Comité aangenomen.

In verband daarmede werden de meest noodzakelijke instrumenten en verbandmiddelen onder berusting van den Heer Mijburgh achtergelaten, om zoo noodig ter beschikking van den Heer van Schilfgaarde te worden gesteld.

Wij hebben nu nog de aankomst van de door het Comité te Kaapstad naar het tooneel van den oorlog gezonden geneeskundigen te vermelden.

Volgens het belangrijk verslag van Dr. Daumas, (zie Bijlage VIII), zijn de doctoren Daumas en Mengerhausen den 16den Maart te Langsnek, spoedig na het gevecht op den Amajuba-berg (Spitskop) aangekomen. Zij vonden daar echter slechts 1 zieke en 3 gewonden in het hospitaal.

Hoezeer hunne dienstaanbieding door de Boeren op hoogen prijs werd gesteld, zoo ligt het voor de hand dat van deze geen gebruik werd gemaakt.

Toen de voorloopige vredesvoorwaarden waren aangenomen, in het laatst van Maart, werd door de geneesheeren op een vraag uit Durban, of hunne diensten nog vereischt werden, geantwoord, dat President Krüger had aangeraden de genees-, verplegings- en andere hulpmiddelen naar Heidelberg te zenden. Dit werd door het Comité te Durban, op magtiging van dat te Kaapstad, voor zooveel noodig toegestaan. Den 24sten Maart vertrokken de geneesheeren uit het kamp der Boeren naar hunne haardsteden terug.

Toen tot het werkdadig optreden der Nederlandsche Vereeniging van het Roode Kruis door het Hoofd-Comité was besloten, werd, te gelijk met de openbare kennisgeving hiervan in de Staats-Courant, tevens een beroep gedaan op de Nederlandsche natie, in het vertrouwen dat zij ook nu weder haren krachtigen steun zoude verleenen, door toezending van aanzienlijke giften. Voorloopig werden alleen geldelijke bijdragen gevraagd.

Aan milde bijdragen die telkens toevloeijen, wanneer het Roode Kruis de hulp inroept voor zieken en gewonden in den oorlog, ontbrak het ook ditmaal niet.

Ruime giften van comités, vereenigingen en particulieren vloeiden in de kas van het Hoofd-Comité. Wekelijks werd

van de ontvangsten in de Staats-Courant mededeeling gedaan.

Op den staat van de ontvangsten verdienen vooral vermelding: eene som van *f* 2453.40 van het Centraal Comité van het Roode Kruis in Duitschland te Berlijn; eene bijdrage van *f* 12429.37 van het Centraal-Comité te Batavia; eene som van *f* 488, ingezonden door eene Commissie te Paramaribo, bestaande uit de heeren J. F. Saile Vanier, H. S. Schouten, F. H. H. Lemmens en A. Feddes. Eene collecte bij eenige Nederlanders te St. Petersburg gehouden tot ondersteuning van de gewonden in de Transvaal, bedragende *f* 699.30.

Bovendien werd nog van verschillende zijden geldelijke hulp aangeboden onder voorwaarde, dat deze uitsluitend zoude worden aangewend ten behoeve van éene der strijdende partijen. Deze konde echter met het oog op het hoofdbeginsel van het Roode Kruis (neutraliteit) niet worden aangenomen.

De belangstelling van de Nederlandsche natie openbaarde zich niet alleen in de toezending van geld; ook materieel werd aan het Hoofd-Comité toegezonden, of beschikbaar gesteld.

Ontvangen zijn:

Van de heeren Hoefthke & Zn. te Leiden, een zeer net bewerkte amputatiekist, compleet.

Van den heer Adr. Linden te Rotterdam, 3 kisten met instrumenten.

Van den heer C. Bailly te Parijs, eene kist met 100 flacons Quina Laroche.

Van het Vrouwen-Comité te Leeuwarden verbandmiddelen, en van den heer Ab. Coster te Rotterdam eene ruime hoeveelheid verbandmaterieel.

Bovendien werden door het Comité te Rotterdam, mede door de bemoeijingen van het Vrouwen-Comité, aan het Comité te Kaapstad ververschingsmiddelen gezonden (zie Bijlage VII*a*), benevens 300 halve kilo's tabak en 21 kisten met salicylzuure watten en verbandstoffen.

Behalve deze werden nog aangeboden:

Door het Vrouwen-Comité te Rotterdam, verbandmiddelen; door de firma Hendriks en Steenbergen te Amsterdam, eenige

verbandstoffen voor het « Listerverband »; door de firma SCHREUDER te Amsterdam, eene partij blikjes met geconserveerde levensmiddelen; door den Officier van gezondheid DE MOOY te Doesburg, een stel Rottan-verbanden.

Ook vele personen boden hunne vrijwillige diensten aan, hetzij als verplegers of als helpers, bij eventueel op te rigten ambulances.

Het Hoofd-Comité heeft echter gemeend van deze aanbiedingen geen gebruik te moeten maken, zoolang niet uit aanvragen van het Comité aan de Kaap bleek, dat aan dergelijke hulp behoefte bestond.

Er blijft met betrekking tot het optreden van het Hoofd-Comité in den Transvaalschen strijd nog over de gebeurtenissen te vermelden, die het besluit van het Hoofd-Comité, tot het werkdadig optreden der Vereeniging, voorafgingen.

Spoedig na de mededeeling van het Hoofd-Comité, dd. 17 Januarij 1881, dat op de hiervoren vermelde gronden door het Roode Kruis geen hulp kon worden verleend, werd op het initiatief van den heer J. S. GRAMBERG, oud-officier van gezondheid ter kuste van Guinea, te 's Gravenhage, het «Oranje Kruis» opgerigt, met het doel om hulp te verleenen aan de zieken en gewonden in de Transvaal.

Aanvankelijk ondervond dit Comité van verschillende zijden vele blijken van belangstelling en medewerking; evenzeer eene commissie te Rotterdam, tot hulpbetoon aan de oorlogvoerenden in de Transvaal en Natal.

Toen echter, ten gevolge van de gebleken zienswijze der Engelsche regeering, het Hoofd-Comité tot het verleenen van hulp had besloten, werden de door deze beide Vereenigingen ontvangen gelden regtstreeks, en door tusschenkomst van het Rotterdamsch Comité, in de kas van het Hoofd-Comité gestort.

Met zelfvoldoening kunnen wij hier mededeelen, dat de door het Roode Kruis ter beschikking gestelde hulp, van de zijde der Boeren, dankbaar werd aangenomen.

Behalve uit het boven medegedeelde blijkt dit o. a. uit een

brief van den Vice-President der Zuid-Afrikaansche Republiek, den heer S. J. P. Krüger, aan het Hoofd-comité tot behartiging van de belangen der Transvaalsche Boeren, waarin een warm woord van erkentelijkheid aan het Roode Kruis wordt uitgesproken, en uit dankbetuigingen aan de geneesheeren dr. Daumas en Mengerhausen te Langsnek, door Dr. Jorissen namens den President schriftelijk overgebragt. (zie Bijlage IX).

De hulp, door het Nederlandsche Roode Kruis ter beschikking gesteld van onze stamgenooten in Zuid-Afrika, werd dus door de Boeren in hooge mate op prijs gesteld.

BIJLAGE I en II.

—

OVERZIGT

VAN

DE VERSLAGEN DER COMITÉ'S

VAN

DEN TOESTAND HUNNER INRIGTING

GEDURENDE DE JAREN

1879–1880.

BIJLAGE I.

Overzigt van de verslage

COMITÉ'S.	Voorzitter en Secretaris.	Getal leden.	Ontvan sten in gel
			Gld.
Almelo.	C. Cardinaal Jr. en Mr. B. Mulder.	26	
Amsterdam.	Jhr. D. Bicker en Dr. E. Laurillard.	146	613.–
Apeldoorn (vr.)	Mevr. G. A. de Fiellietaz Goedhart—van Dam van Isselt en Mevr. R. Goedbloed—van Blommenstein.	150	150.–
Arnhem.	J. F. Blaauw en A. Diemont.	266	266.–
Barneveld.	Mejuffr. M. H. Brem en de heer G. van Vollenhoven.	51	14.2
Bergen-op-Zoom.	Jhr. J. L. C. Pompe van Meerdervoort en J. B. Ente.	121	121.–
Bergschenhoek.	G. J. Le Fèvre de Montigny en N. Kloppert.	33	33.–
Bladel.	Dr. E. J. F. van Dissel.	10	5.–
Brummen.	L. J. N. van Essen en J. Viehmann.	57	20.
Dantumadeel.	D. J. V. Baron van Sytzama.		
Delden.	T. A. A. Kistemaker en F. Schweigman.	23	19.
Deventer.	Mr. H. R. van Marle en Mevr. M. L. Nieuwenhuijs—van Lanschot Hubrecht.	257	953.
Dieren.	Dr. W. C. van Lockhorst en G. J. J. de Jongh.	130	
Doesborgh.	F. J. W. Baron van Pallandt en H. G. Caudri.	60	60.–
Ede.	J. C. ten Cate en A. A. C. de Vries Robbé.	36	37.–
Gorinchem (vr.)	Mevr. Noorderbroek—Ebel en Mevr. Kattenbusch—Kehrer.	197	197.–
Gorssel.	Mr. A. P. R. C. Baron van der Borch van Verwolde en J. P. Amshoff.		
Gouda (vr.)	Mevr. A. A. Hemsing Troost en Mejuffr. C. Sältzer.	307	321.–
's Gravenhage (vr.)	Mevr. C. A. E. van Wickevoort Crommelin geb. Baronnesse Lewe van Middelstum en Jonkvr. A. M. van Vredenburgh.	76	687.
's Gravenhage (m.)	Dr. H. C. Kips en Mr. W. van Rossum Bz.	131	470.
Haarlem.	Mr. B. J. Müller en A. van Stralen.	105	302.
Haarlemmermeer.	J. W. Lantzendorffer en D. Eggink.	29	
Haastrecht.	J. J. Le Fèvre de Montigny en C. den Baars.	38	36.
Harderwijk.	Mr. D. van Meurs en Dr. W. Jaarsma.	61	75.
Hattem.	C. J. L. Mos en Jhr. W. T. Trip van Zoudtland.		

er Comite's over 1879.

ezonden aan het Hoofd-Comité.	Saldo in kas.	Toestand en werkzaamheden van het Comité.
Gld.	Gld.	
	138.34	
53.25	6749.50	Zonden eenige kisten met boeken en andere lectuur voor de bezetting in Atjeh. Waren in onderhandeling tot het verkrijgen van een eigen magazijn.
37.50	298.—	
66.50	± 2200.—	
3.25	40.87^{5}	Eene kist met boeken gezonden voor Atjeh.
30.25	644.39	Eenige lectuur voor Atjeh gezonden.
8.25	10.49	
5.—	—	
5.19	147.23	
	161.—	
4.95	100.15	
34.25	373.77	Verstrekt hulp aan zieken binnen de gemeente, door uitzending van eene verpleegster, het geven in bruikleen van voorwerpen uit het magazijn enz. enz.
15.—	27.00^{5}	
11.25	11.26	
49.25	567.62^{5}	Eene kist lectuur voor Atjeh gezonden. Verstrekt veel hulp aan stadgenooten.
80.25	428.24	Verstrekt hulp aan zieken en geeft materieel in bruikleen.
59.37	11.41	Het onderwijs in ziekenverpleging wordt geregeld voortgezet.
12.75	48.22^{5}	Opleiding van mannelijke en vrouwelijke ziekenverplegers.
75.62^{5}	841.41	De opleiding van ziekenverplegers wordt voortgezet.
9.—	34.42	
18.82	257.08	
	172.78	

COMITE'S.	Voorzitter en Secretaris.	Getal leden.	Ontvangsten in geld.
			Gld.
Heerde.	A. J. H. van Troostenburg de Bruijn en P. van Regteren Altena.	7	7.—
Helder.	J. D. Sachse en M. C. Hazenberg.	57	58.—
Heusden.	P. L. Honcoop en Jhr. Kliebisch.	—	—
Hillegersberg.	J. A. Steinhaus en J. R. Arnold.	37	37.—
Hoorn.	Dr. H. J. E. van Hoorn en Mr. M. E. Booij.	49	365.47
Leeuwarden.	Jhr. F. J. J. van Eijsinga en Dr. L. Proes.	84	394.50
Leiden en omstreken.	Prof. A. Heijnsius en M. J. de Goeje.	—	—
Lisse.	M. Temmink en Dr. A. C. van Ewijk.	31	—
Maastricht.	W. H. Pijls en Mr. F. Baron de Bieberstein.	90	337.20
Meppel.	Dr. C. van der Boon en Dr. R. J. C. Stoffels.	59	42.09
Middelburg.	Dr. E. J. W. Koch en J. W. de Raad.	95	167.—
Nijkerk.	Mr. R. A. J. Colenbrander en J. H. Krudop.	29	29.—
Nijmegen.	Dr. H. W. Daames en A. M. van Voorthuijsen.	85	197.50
Ouden IJssel.	H.. F. W. de Bruijn en J. Leijds.	28	14.—
Overbetuwe.	W. L. H. A. van der Monde en J. C. van Schermbeek.	—	—
Overflakkee en Goedereede.	S. E. Anemaet.	—	—
Renkum en Oosterbeek.	J. van Emden en H. C. van Lindonck.	31	80.27
Roermond.	Mr. H. Brouwer en Mr. H. J. F. Schieffer.	85	—
Schiedam (vr.)	Mevr. Jansen—Hoppe en Mejufvr. D. G. Drost.	82	85.—
Schiedam (m.)	Mr. K. A. Poortman en Mr. A. K. J. van der Drift.	33	82.50
Steenwijk.	Mr. P. M. Schuurman en A. J. Bijl.	31	31.—
Tiel.	B. R. P. Hasselman en J. H. Heidenrijk.	30	30.—
Uden.	H. van den Heuvel en J. Vogels.	27	13.50
Utrecht.	Dr. J. Smith en Dr. P. Templeman van der Hoeven.	129	685.62
Voorburg.	Van Hasselt en Ds. W. G. F. van Voorthuijsen.	29	46.50
Voorst en Wilp.	G. C. Crommelin en C. M. F. A. C. Baron van Wijnbergen.	28	28.—
Wageningen.	D. Vreede en J. A. M. Haak.	38	45.—
Winterswijk (vr.)	Mevr. Veeren—Hamaker.	50	—
Woerden.	Dr. O. A. J. Richelle en C. E. van der Quast.	15	10.18
Woudrichem.	W. F. Ort en W. A. C. van der Colff.	24	25.—
Zeist.	J. R. A. Kuijtenbrouwer.	—	—

ezonden an het loofd- omité.	Saldo in kas.	Toestand en werkzaamheden van het Comité.
Gld.	Gld,	
10.—	9.—	
14.50	—	
30 25	—	Legt zich toe om zieken en ongelukkigen te ondersteunen.
9.25	93.60	
14.75	657.25	
49.37^5	3639.20	Steunde de Diaconesse inrichting met geldelijke bijdragen.
—	—	
—	330.05	
43.80^5	7100 nom.	
7.37^5	11.17^5	
41.75	—	
7.25	248.63	Verleent hulp aan behoeftigen in de gemeente.
00.—	141.41^5	
4.—	69.73	Verleent hulp aan behoeftige lijders aan besmettelijke ziekten.
25.—	—	
—.75	—	
13.37^5	30.13	
—	4.46^5	
21.25	275.24	
23.12^5	38.50	
25.—	47.44	
15.—	15.—	
3.96	7.59^5	
82.75	114.62	In de Amalia-stichting worden verpleegsters opgeleid.
11.62^5	245.61	
7.—	137.90	
12.50	260.25^5	
—	79.33	
1.87^5	77.06	
6.—	—	
—	—	

BIJLAGE II.

Overzigt van de verslagen

COMITÉ'S.	Voorzitter en Secretaris.	Getal leden.	Ontvangsten in geld.
			Gld.
Almelo.	C. Cardinaal Jr. en Mr. B. Mulder.	22	275.—
Amsterdam.	Prof. J. W. R. Tilanus en Dr. E. Laurillard.	131	5226.8
Apeldoorn. (vr.)	Mevr. G. A. de Fiellietaz Goethart—van Dam van Isselt en Mevr. R. Goetbloed—van Blommestein.	140	
Arnhem.	J. H. Hooijer en J. ter Horst Bruin.	254	1470.5
Assen.	Dr. H. U. Meijboom en C. van Gorcum.	50	98.6
Barneveld.	Mejuffr. M. H. Brem en G. van Vollenhoven.	52	105.8
Bergen-op-Zoom.	Jhr. J. L. C. Pompe van Meerdervoort en J. B. Ente.	99	116.—
Bergschenhoek.	G. J. Le Fèvre de Montigny en N. Kloppert.	33	33.—
Brummen.	L. J. N. van Essen en J. Viehmann.	57	20.7
Doesborgh.	F. J. W. Baron van Pallandt en H. G. Caudri.	56	56.—
Ede.	A. A. C. de Vries Robbé en J. G. de Vries Robbé.	37	37.—
Gorinchem.	Mevr. Basting—Kattenbusch en Mevr. Kattenbusch—Kehrer.	190	190.—
Gorssel.	Mr. R. Baron van der Borch van Verwolde en J. C. Amshoff.		
Gouda.	Mevr. A. A. Hemsing Troost en Mejuffrouw C. Sältzer.	310	1219.3
's Gravenhage (vr.)	Mevr. Wickevoort Crommelin geb. Baronnesse Lewe van Middelstum en Jonkvr. A. M. van Vreedenburgh.	74	393.5
's Gravenhage (m.)	Dr. H. C. Kips en Mr. W. van Rossum Bz.	109	1488.5
Groningen.	Jhr. Mr. W. C. A. Alberda van Ekenstein en Mr. B. Cohen.	37	3716.7
Haarlem.	Mr. B. J. Müller en A. van Stralen.	100	285.—
Harderwijk.	Mr. D. van Meurs en J. Baum.	58	103.4
Helder.	J. D. Sachse en M. C. Hazenberg.	69	69.—
's Hertogenbosch.	J. Tilman en Dr. A. Kuijper.	62	62.—
Hillegersberg.	J. A. Steinhaus en J. R. Arnold.	39	39.—
Hoorn.	Dr. H. J. E. van Hoorn en Mr. M. E. Booij.	48	59.—
Kampen.	Dr. D. Lubach en Dr. W. Krol.	40	250.—
Leeuwarden.	Jhr. Mr. J. J. van Eijsinga en Dr. L. Proes.	84	316.5
Lisse.	M. Temminck en Dr. A. C. van Ewijk.	23	
Lochem en Laren.	Mr. J. E. H. Baron van Nagell en J.A. Rochussen.	60	155.—
Maastricht.	W. H. Pijls en Mr. F. Baron de Bieberstein.	92	345.9
Meppel.	Dr. C. van der Boon en Dr. R. J. C. Stoffels.	66	75.9

…er Comite's over 1880.

…ezonden …an het …oofd- …omité.	Saldo in kas.	Toestand en werkzaamheden van het Comité.
Gld.	Gld.	
33.75	83.79^5	
31.75	14852.39^5	
10.—		
66.50	1677.79^5	
	4000 Nom.	
15.—	15.26^5	Verschillende voorwerpen aan behoeftigen uitgereikt.
81.60	398.60	
8.25	31.53	
5.19	160.21	
64.—	25.30	
09.25	34.46	
51.57^5	177.77^5	Door geldelijke bijdragen van belangstellenden kan het comité voortgaan met het verleenen van hulp aan behoeftige zieken in de stad en omstreken.
13.22	300.20^5	Verstrekt versterkende middelen en materieel aan behoeftige zieken.
98.37^5	245.47^5	
05.12^5	200.87	
17.81	3716.74^5	
46.87^5	757.92^5	
00.—	148.01	
57.25	132.20^5	
00.—	1531.47	
9.75	55.09	
14.75	44.25	
00.—	300.—	
37.—	7.40	
	339.05	
25.—	17.40	
46.05^3	7100 Nom.	
8.25	42.09^5	Bij de ontvangsten zijn niet gerekend de gelden die in de spaarbank belegd zijn.

COMITÉ'S.	Voorzitter en Secretaris.	Getal leden.	Ontvan sten in gel
			Gld.
Nijkerk.	Mr. R. A. C. Colenbrander en J. H. Krudop.	30	30.-
Nijmegen.	Dr. H. W. Daames en A. M. van Voorthuijsen.	87	640.6
Ouden-IJssel.	H. F. W. de Bruijn en J. Leijds.	28	14.-
Over-Betuwe.	W. L. H. A. van der Monde en J. C. van Schermbeek.	111	111.-
Renkum en Oosterbeek.	J. van Embden en H. C. van Lindonk.	29	94.0
Roermond.	Mr. H. Brouwers en Mr. H. J. T. Schieffer.	60	146,2
Rotterdam (vr.)	Mevr. C.v. Vollenhoven-Rochussen en Mej. Muntz.	134	
Rotterdam (m.)	E. L. Jacobson Lz. en F. Koch Jr.	474	
Schiedam (vr.)	Mevr. IJ. Jansen-Hoppe en Mejufvr. D. G. Drost.	73	76.-
Steenbergen.	S. J. Hoffman en W. Lock.	53	43.-
Steenwijk.	G. W. Daems en A. J. Bijl.	28	75.4
Tiel.	B. R. P. Hasselman en Dr. T. Ph. Küthe.	32	93.2
Utrecht.	B. E. J. H. Becking en Dr. Templeman van der Hoeven.		472.-
Voorburg.	Mr. J. N. A. Bucaille en W. G. F. van Voorthuijsen.	27	44.5
Voorst en Wilp.	G. C. Crommelin en C. M. T. A. C. Baron van Wijnbergen.	27	27.-
Winterswijk (vr.)	Mevrouw de Wed. Veeren geb. Hamaker.	53	82.1
Woerden.	Dr. O. A. J. Richelle en C. E. van der Quast.	12	10.4
IJsselmonde.	C. A. Molenaar en C. van Riet.	± 60	
Zeist.	J. R. A. Kuijtenbrouwer.	28	241.2
Zierikzee.	H. G. Mulock Houwer en Jhr. Mr. W. H. de Jonge.	53	187.2
Zutphen.	Jhr. H. A. D. Coenen en A. Verweij.	20	470.2

Comité's die geene verslage

Alkmaar, Bergambacht, Bladel, Dantumadeel, Delft, Delfshaven, Deventer, Dieren 's Gravesande, Haarlemmermeer, Haastrecht, Harlingen, Hattem, Heerde, Heeze burg, Schermer e. o., Overflakkee, Raamsdonk, Rozenburg, Sassenheim, Sittard, Smilde Weesp (vr.), Westzaan, Woudrichem, Zaandam, Zaltbommel.

zonden n het oofd- mité.	Saldo in kas.	Toestand en werkzaamheden van het Comité.
Gld.	Gld.	
7.50	254.78	De werkzaamheden bepalen zich tot het verleenen van hulp aan zieke minvermogenden in de gemeente.
	104.86	
3.50	0.58	Het Comité verleent hulp aan behoeftigen bij epidemiën.
5.—	784.28	
3.37^5	14.56^5	
0.—	6.20	
6.50	362.24	
6.50	16.50	
5.—	47.71	
9.25	24.—	
8.62	252.49^5	Buiten de belegde gelden.
1.12^5	33.37^5	
5.75	137.90	
8.70	70.06	
1.87^5	33.62^5	
5.—		
0.—	38.96	
5.—	13.36	
5.28^5	15.—	

bben ingezonden over 1880.

kum, Dordrecht, Eindhoven, Gendringen, Giessendam, Gorinchem (m.), sden, Hoekschewaard, Hulst, Kinderdijk, Langstraat, Leerdam, Leiden, Middel-edam (m.), Texel, Tilburg, Uden, Vianen, Vlaardingen, Vlissingen, Wageningen,

AFDEELING IN NEDERLANDSCH-INDIE.

1879.

Centraal-comité te Batavia.

H. M. Andrée Wiltens, *Voorzitter*. H. J. Meertens, *Secretaris*.

De Handelingen van het Centraal-comité in Nederlandsch-Indië, sedert de vorige Algemeene Vergadering, zijn vermeld in het Verslag zijner verrigtingen over het jaar 1879, dat aan de comités is toegezonden.

Daaruit blijkt dat het Centraal-comité, als een gevolg van den te Atjeh ingetreden gunstigeren staat van zaken, zijne werkzaamheden belangrijk heeft kunnen verminderen, en bij het einde van het jaar zelfs vermeend heeft den verderen arbeid te kunnen staken.

Niettemin blijft het Centraal-comité geconstitueerd om, wanneer de diensten van het Roode Kruis op nieuw mogten worden gevorderd, met denzelfden ijver als voorheen den arbeid weder te aanvaarden.

Het Centraal-comité heeft in het afgeloopen tijdvak het verlies te betreuren van het lid S. van Hulstijn, door den dood aan zijne medeleden ontvallen, terwijl de leden B. E. J. H. Becking en T. Prijce wegens vertrek naar Europa hun ontslag verzochten.

Tot nieuwe leden werden benoemd de Heeren D. J. de Leeuw, H. H. Holle en J. A. Schröder.

Het Centraal-comité was zamengesteld uit de Heeren H. M. Andrée Wiltens, *Voorzitter*: H. H. Holle, *Penningmeester*; F. R. K. Peijer-Imhof, Dr. C. Gutteling, A. P. Cameron, D. J. de Leeuw, A. W. J. van Delden, M. A. van Walchren, J. A. Schröder en H. J. Meertens, *Secretaris*.

Saldo in kas op 1°. Januarij 1880, *f* 60918,85.

BIJLAGE III.

—

GIFTEN TEN BEHOEVE DER ZIEKE EN GEKWETSTE KRIJGSLIEDEN ONTVANGEN VAN 1 JULIJ 1879—30 JUNIJ 1881.

Van het Comité te Heusden	*f*	25.—
» eenige Ridders der Militaire Willems-orde	-	5.25
Van het correspondentschap te Bolsward	-	130.—
» » » » Borculo .	-	87.—
» » » » Boskoop.	-	114.49
» » » » Dinxperlo	-	50.—
» » » » Hellevoet-sluis	-	10.—
Van het correspondentschap te Wijk-bij-Duurstede	-	93.07
Van het correspondentschap te Zevenaar	-	16.50
» » Centraal-Comité in Ned.-Indië .	-	12429.37
» » Comité van het Roode Kruis in Duitschland	-	2453.40
Van het Comité te Alkmaar	-	500.—
» » » » Almelo.	-	320.—
» » » » Amsterdam	-	4345.20
» » » » Apeldoorn (Vr.) . . .	-	506.45

Van	het	Comité	te	Arnhem	*f*	1500.—
»	»	»	»	Assen	-	125.—
»	»	»	»	Barneveld	-	111.75
»	»	»	»	Bergen-op-Zoom . .	-	250.—
»	»	»	»	Bergschenhoek . . .	-	50.—
»	»	»	»	Breda	-	430.40
»	»	»	»	Brummen	-	60.—
»	»	»	»	Dantumadeel . . .	-	50.—
»	»	»	»	Delft	-	1000.—
»	»	»	»	Deventer	-	896.98
»	»	»	»	Dieren	-	157.86^{5}
»	»	»	»	Doesburg	-	150.—
»	»	»	»	Dordrecht	-	1000.—
»	»	»	»	Ede	-	100.—
»	»	»	»	Franeker	-	20.—
»	»	»	»	Giessendam	-	50.—
»	»	»	»	Gorinchem (m.)	-	200.—
»	»	»	»	» (vr.)	-	304.20^{5}
»	»	»	»	Gouda (vr.)	-	432.97
»	»	»	»	's Gravenhage (m.) .	-	342.—
»	»	»	»	's Gravesande	-	164.44^{5}
»	»	»	»	Groningen	-	1500.—
»	»	»	»	Haarlem	-	700.—
»	»	»	»	Haastrecht	-	100.—
»	»	»	»	Harderwijk	-	182.19
»	»	»	»	Harlingen	-	381.50
»	»	»	»	Hattem	-	80.—
»	»	»	»	Helder	-	1040.—
»	»	»	»	's Hertogenbosch . .	-	500.—
»	»	»	»	Hillegersberg	-	230.—
»	»	»	»	Hoorn	-	100.—
»	»	»	»	Kampen	-	200.—
»	»	»	»	Kinderdijk	-	441.04
»	»	»	»	Langstraat	-	19.—
»	»	»	»	Leerdam	-	144.27
»	»	»	»	Leeuwarden	-	2896.25
»	»	»	»	Leiden	-	1500.—

Van het Comité Lochem en Laren . . .	*f*	130.—
» » » te Meppel.	-	100.—
» » » » Middelburg	-	280.—
» » » » Nijmegen	-	788.52[5]
» » » » Oosterbeek en Renkum	-	500.—
» » » » Ouden IJssel.	-	150.—
» » » » Overflakkee en Goedereede	-	150.—
Van het Comité Hoeksche-Waard . . .	-	50.—
» » » te Roermond	-	140.—
» » » » Rotterdam	-	12500.—
» » » » Sassenheim	-	35.50
» » » » Schermer e. o.	-	700.—
» » » » Schiedam (m.)	-	1100.—
» » » » » (vr.)	-	250.—
» » » » Steenwijk	-	42.—
» » » » Texel	-	250.—
» » » » Tiel.	-	61.25
» » » » Utrecht	-	1729.55[5]
» » » » Vianen.	-	60.—
» » » » Vlaardingen	-	300.—
» » » » Voorburg.	-	150.—
» » » » Voorst en Wilp . . .	-	150.—
» » » » Wageningen.	-	420.50
» » » » Weesp (vr.)	-	100.—
» » » » Westzaan.	-	100.—
» » » » Winterswijk	-	71.70
» » » » Woerden	-	50.—
» » » » IJsselmonde	-	625.—
» » » » Zaandam	-	443.95
» » » » Zaltbommel	-	351.—
» » » » Zeist	-	200.—
» » » » Zierikzee	-	175.—
» » » » Zutphen	-	420.28[5]
» C. C. in A.	-	40.—
» J. M.	-	25.—
» K. v. S.	-	25.—

Van W.	f	10.—
» M. C. B.	-	10.—
» G. Z.	-	50.—
» N. N. te Schiedam	-	5.—
» M. A. Hoogerbrugge te Smilde . .	-	50.—
» Jhr. Mr. W. M. de Brauw	-	10.—
» J. H.	-	10.—
» J. D. te Helder	-	2.50
» F. D.	-	10.—
» de Christelijke Jongelings-Vereeniging te Hellevoetsluis.	-	4.60
» E. S. te Nieuwer-Amstel	-	30.—
» v. d. K. te Velp	-	2.50
» gecollecteerd te Edam door den heer Boomsma	-	145.—
» H. A. Insinger te Baarn	-	1000.—
» Mr. A. C. van Dalen te Arnhem .	-	5.—
» L. M. te Arnhem	-	5.—
» de Vriendenkring te Papendrecht. .	-	32.25
» F. C. Meijer, Nederlandsch Vice-Consul te Neurenberg	-	12.—
» X.	-	5.—
» Jonkvr. A. de S.. van het IJsclubje te Oosterbeek	-	8.50
» het Studenten-gezelschap O. L. te Leiden	-	18.75
» B.	-	25.—
» Mr. W.	-	60.—
» het ontbonden Oranje Kruis . . .	-	1993.95
» Van B. te D.	-	5.—
Gecollecteerd te Goes door den Heer Fransen v. d. Putte	-	125.—
Het Groot-Oosten der Nederlanden . . .	-	1000.—
„Voor de Transvaol"	-	5.—
Van P.	-	10.—
Door de Heeren A. en M. te 's Gravenhage bij inteekening verzameld	-	277.—

Van de Loge: « de Ware Broedertrouw » te Gouda	*f*	25.—
» W. Wendehäke te Obernkirchen . .	-	27.—
» Dr. L. J. de Jongh te 's Gravenhage	-	500.—
» eenige bewoners van het Postpaleis (Postmerk 's Gravenhage)	-	20.50
» het Gemeentebestuur van Wormerveer de opbrengst eener aldaar gehouden collecte	-	310.—
» collecte te Sneek	-	240.—
» N. N. te Elberfeld	-	144.55
» de Vereeniging « Suisse » te Rotterdam	-	221.11[5]
» Julius de Gruijter te Rührort . .	-	20.—
» Roorda van Eijsinga te Genève . .	-	5.—
» Nut en Genoegen te Oostereind (Texel)	-	12.50
» Ds. ten Cate, collecte te Dragten .	-	100.—
» ingekomen giften bij het Comité te Wageningen	-	45.—
Bij de ingezetenen aldaar gecollecteerd door de leerlingen der Rijks-landbouwschool	-	167.75
Collecte door den Heer Götz te Hellevoetsluis	-	6.17
» te Nieuw-Helvoet door den Heer van der Meer	-	42.—
» te Hellevoetsluis door den Heer van der Meer	-	54.55
» J. J. le Fèvre de Montigny te Haastrecht	-	100.—
Bruto opbrengst eener te Sneek door den Heer O. R. Paehlig, officier der administratie bij de Marine, gehouden lezing	-	70.—
Collecte te Oosterbeek en Renkum . . .	-	189.25
» in Overbetuwe	-	300.—
» te Zaltbommel	-	145.—
» te Arnhem	-	600.—
Van Dr. R. A. Sinia te Brielle	-	168.46[5]
Opbrengst eener lezing te Sommelsdijk door den Heer van der Veur	-	73.50

Opbrengst eener door de Vereeniging Musis Sacrum te Leerdam gehouden muziekuitvoering en tooneelvoorstelling . . .	*f*	245.20
Frederiksoord (van L. te)	-	10.—
Van v. d. G. N.	-	10.—
» J. Neissen te Prinsenhage	-	5.—
» de meisjesleerlingen der Hoogere Burgerschool te Rotterdam	-	66.50
» het Medisch Dispuut «Hippocrates" te Leiden	-	25.—
» X. IJ. Z.	-	300.—
» ingezetenen te Oldenzaal ten behoeve der gewonden in den onafhankelijkheidsoorlog der Transvaalsche Boeren	-	153.50
Opbrengst eener soirée, en giften te Groenlo	-	87.15
Van eene collecte te Coevorden	-	36.15
» » » » Krommenie . . .	-	162.60
» L. K. G.	-	25.—
» N. N.	-	300.—
Gecollecteerd op een bal costumé te 's Gravenhage door een Noord-Hollandsch boerinnetje	-	203.65
Opbrengst eener soirée gegeven door leerlingen der Hoogere Burgerschool te Goes . . . . , ...	-	172.75^{5}
Saldo collecte te Edam	-	37.80
Van de Loge »het Vrij Geweten" te Breda	-	50.—
» K. en C. te 's Gravenhage	-	10.—
Door E. E. Smelt te St. Petersburg bij de aldaar wonende Nederlanders gecollecteerd	-	699.30
Van Scherer te Kuilenburg	-	5.—
Opbrengst der opvoering van zangvereenigingen in Westelijk Schouwen . .	-	106.—
Giften ontvangen aan het bureel van «het Vaderland"	-	58.—
Giften te Bergen-op-Zoom.	-	42.15

Opbrengst van een militair assaut door de vereenigde onderdeelen van het 3de Regiment Infanterie . . . . - 134 45

Van het Delftsch Studentencorps . . . - 100.—

» de Loge «Excelsior" te Dokkum . . - 25.50

Giften ingekomen bij Ds. GRASWINKEL te Amersfoort . . . . - 20.—

Ingezameld te Genemuiden . . . . . . - 130.10

Van de Vereeniging «Nut en Genoegen" te Oostvoorne . . . . - 5.—

De helft der opbrengst eener uitvoering gegeven door de Asser Gymnastiek-vereeniging . . . . - 50.—

Collecte in de Hervormde kerk te Dinxperlo . . . . - 37.17

Nader ingekomen giften bij het comité (m.) te 's Gravenhage . , ... - 257.44

Opbrengst eener voorstelling gegeven door de Rederijkers-vereeniging «Voorwaarts" te Colijnsplaat . . . . . . - 42.05

Nader ingekomen bijdragen bij het Correspondentschap te Hellevoetsluis . . - 68.59

Nader ingekomen giften te Bolsward . . - 10.—

Opbrengst eener tooneel-voorstelling gegeven door de onderofficieren van het garnizoen en de schutterij te Assen. - 64.32

Door tusschenkomst van den Heer Baron VAN TUIJLL, de opbrengst van een op 9 Maart ll. te Beverwijk gegeven concert . . . . - 425.—

Collecte op het eiland Vlieland . . . . - 28.90

Van het Comité voor de gewonden in de Transvaal te Berlijn . . . . - 2537.95

Opbrengst eener voorstelling gegeven door de Transvaalsche Club te Breda . . - 187.07

Opbrengst eener loterij gehouden door de leerlingen in de school van Mej. G. J. MINGELEN te Amersfoort . . . . . . - 152.—

Saldo der Commissie belast met het innen van giften ten behoeve der gewonden in de Transvaal te Leeuwarden . .	-	116.08[5]
Ingezameld te Paramaribo door de Heeren J. F. Saile Vanier, H. S. Schouten, F. H. H. Lemmens en A. Feddes . .	-	488.—
Van Zutphen	-	5.—
Totaal . . .	*f*	77369.64

BIJLAGE IV.

REKENING

VAN

ONTVANGSTEN EN UITGAVEN

van 1 Julij 1879 tot 30 Junij 1880.

Uittreksel uit de Rekening van het **Hoofd-comité van**

	Ontvangsten.		
I.	Saldo van 't vorige dienstjaar	*f* 516	69
II.	Renten	2885	05
III.	Contributie	10	—
IV.	Giften	30	25
V.	Subsidie van den Staat over 1880	200	—
VI.	Ontvangen uit den boedel van wijlen Mejufvrouw C. F. L. Th. Schouten te Nijmegen	3000	—
VII.	Restitutie eener uitgaaf op de rekening van 1878/79 . .	14	65
VIII.	Eindstortingen van opgeheven Comité's	1011	76
IX.	Stortingen van nog bestaande Comité's	1839	46
	Totaal . . .	*f* 9507	86

Uittreksel uit de Rekening van het **Hoofd-comité van**

	Ontvangsten.		
I.	Saldo van 't vorige dienstjaar	*f* 1304	98
II.	Renten	3399	20
III.	Contributie	10	—
IV.	Giften	77339	39
V.	Subsidie van den Staat over 1881	200	—
VI.	Nader ontvangen uit den boedel van wijlen Mejufvrouw C. F. L. Th. Schouten te Nijmegen	1226	50
VII.	Eindstortingen van opgeheven Comité's	549	94
VIII.	Stortingen van nog bestaande Comité's	1615	16
IX.	Verkoop van kapitalen Werkelijke Schuld	5093	19
	Totaal . . .	*f* 90738	36

het Roode Kruis van 1 Julij 1879 tot 30 Junij 1880.

	Uitgaven.		
I.	Pensioen	*f* 400	—
I.	Tractementen	813	71
I.	Druk- en schrijfloonen, porto's, telegrammen en verschotten van verschillenden aard	911	55
V.	Toelage aan het Witte Kruis voor een zieken-barak . .	1000	—
V.	Aankoop van kapitalen Werkelijke Schuld	5077	62^5
I.	Saldo op 30 Junij 1880	1304	98
	Totaal . . .	*f* 9507	86^5

het Roode Kruis van 1 Julij 1880 tot 30 Junij 1881.

	Uitgaven.		
.	Pensioen	*f* 400	—
.	Tractementen	812	86
.	Schrijf- en drukloonen, briefporten, vrachten en andere verschotten van verschillenden aard	917	91^5
.	Hypothecair voorschot aan het Comité te Amsterdam . .	5000	—
.	Ondersteuning aan de krijgslieden in Nederlandsch-Indië (Atjeh)	300	—
.	Ondersteuning aan de krijgslieden in den oorlog tusschen Engeland en de Transvaal	25641	47
.	Uitbetaling van bijdragen met bepaalde bestemming. . .	2414	42
.	Aankoop van kapitalen Werkelijke Schuld	19586	87^5
.	Saldo op 30 Junij 1881	35664	82^5
	Totaal . . .	*f* 90738	36^5

Voor eensluidende uittreksels,

De Penningmeester van het Hoofd-comité van het Roode Kruis,

D. POLAK DANIELS.

BIJLAGE V.

Nederlandsche Vereeniging tot het verleenen van hulp aan zieke en gewonde krijgslieden in tijd van oorlog.

Ingesteld bij 's Konings besluiten van 19 *Julij* 1867 N°. 60, (*Staatsblad* 1869 N°. 210) *en* 1 *September* 1870 N°. 21.

op 1 October 1881.

EERE-LEDEN.

Henri Dunant;
C. W. M. van de Velde, Oud Zee-Officier;
W. J. Knoop, Luitenant-Generaal;
Gunther von Bültzingslöwen.

HOOFD-COMITE.

Voorzitter: Jhr. F. V. A. Ridder de Stuers, Luitenant-Generaal, Adjudant-Generaal van Z. M. den Koning;

Secretaris: Dr. B. Carsten, Adjunct-Inspecteur voor het geneeskundig staatstoezigt voor Zuidholland.

LEDEN.

Ondervoorzitter: C. T. van Meurs, Luitenant-Generaal;

Penningmeester: Mr. D. Polak Daniels, Lid van de Provinciale Staten van Zuidholland en van den Gemeenteraad;

O. Baron van Wassenaer van Catwijck, lid der 2de Kamer van de Staten-Generaal;

C. J. G. Baron van Hardenbroek van Bergambacht, Kolonel der dienstdoende schutterij en Lid van den Gemeenteraad;

Jhr. F. de Casembroot, Vice-Admiraal, lid van de 2de Kamer der Staten-Generaal;

Mr. D. C. A. Graaf van Hogendorp, Oud O. I. Hoofdambtenaar;

Jhr. Mr. J. A. Singendonck, oud Griffier van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

(*De bovengenoemden vormen de Commissie van dagelijksch bestuur*), voorts:

Mr. L. N. Graaf van Randwijck, Grootmeester van het Huis des Konings;

Jhr. Mr. A. van der Goes, Oud Kolonel der stedelijke schutterij;

Dr. C. E. van Koetsveld, Hofprediker;

Dr. L. J. Egeling, Inspecteur voor het geneeskundig staatstoezigt voor Zuidholland;

Lodewijk Mulder, Oud Inspecteur van het Lager Onderwijs;

Jhr. Mr. H. J. van der Heim, oud Minister van Finantiën,

W. C. A. Staring, Hoofd-directeur bij het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

(Zie nader Bijlage X, blz. 78.)

BIJLAGE VI.

CATALOGUS DER BOEKWERKEN

IN HET

ARCHIEF VAN HET HOOFD-COMITÉ VAN HET ROODE KRUIS,

OP 1 DECEMBER 1881.

A.

Admiraal (D. J.), Barakkenbouw. Dordrecht 1873.

Amalia-stichting, Plan-teekening van het barakken-lazaret.

Ambulance-wagen van de Amsterdamsche afdeeling. Teekening

Anales de la Cruz Roja. (D. Saturnino Gimenez Enrich.) Barcelona 1874. 2 Ex.

Archief (Militair Geneeskundig). Utrecht 1878—1881.

Arntzenius (A. K. W.), De Hollandsche Ambulance te Trier, Räon, l'Etappe en Metz. Arnhem 1871.

Associations de secours (Les), pour les militaires blessés ou malades. Bruxelles 1879.

B.

Baracca-Ospedale mobile. Roma 1878.

Bartels (Dr. C.), Behandlung des Typhus im Felde. Kiel 1871.

Basting (Dr. J. H. C.), Een roepstem tot mijn Vaderland. 's Gravenhage 1864.

Idem, De Nederlandsche hulp-comité's. Den Haag 1868.

Idem, Raadgevingen aan de Nederlandsche Comité's. 's Gravenhage 1870.

Baudens (L.), La guerre de Crimée. Paris 1858.
Beaufort (Le Comte de), Questions philanthropiques. Paris 1873.
Berthenson (Dr. J.), Ueber die Sanitätsverhältnisse des Baracken-Lazareth's beim Roschdestwensky-Stadt-Hospital in St. Petersburg. St. Peterburger medicinische Zeitschrift 1873/74.
Bibliotheek (Koninklijke), Verslag 1870—1874.
Billroth (Dr. Théodore), Transport par les chemins de fer. Vienne 1874.
Bosscha (J.), Het roode-kruis. 's Gravenhage 1867.
Breuk (B. R. de), Het roode-kruis.
Bruinsma (Dr. G. W.), Ziekenverpleging in Nederland. Tiel 1880.
Bulletin de la Société Royale de pharmacie, Exposition d'hygiène. Bruxelles 1876.
Bulletin international des sociétés de secours aux militaires blessés. Genève 1869—1880.
Bulletin de la société protectrice de l'enfance. Bruxelles 1869.
Buijs (Dr. Léop.), Manuel des premiers secours en cas d'accidents. Bruxelles 1875.

C.

Caisses de secours; Notes explicatives sur les: Lille 1871.
Cantillon (L.), Guide pratique du manutentionaire. Bruxelles 1869.
Catalogue de l'exposition Néerlandaise sous la Croix-Rouge. La Haye 1869.
Catalogue de l'exposition internationale d'hygiène et de sauvetage. Bruxelles 1876.
Catalogue (official) international exhibition. Philadelphia 1876.
Catalogus der tentoonstelling van 't roode-kruis. Den Haag 1869.
Catalogus der internationale tentoonstelling te Philadelphia 1875. Amsterdam.
Catalogus, met vervolg, der bibliotheek van het ministerie van oorlog. 's Gravenhage 1878—1880.
Charité (La), Sur le Champ de bataille. 8 Maandbladen 1870—71.
Colibert (E.), Maison-Abri pour hôpitaux d'ambulance. Londres 1877.
Congrès périodique international des Sciences Médicales. Amsterdam 1880—1881.

Congrès international d'hygiène, de sauvetage et d'économie sociale. Bruxelles 1876.
Congrès international de Statistique, projet du programme 1869.
Cool (P.), Een levensrecht. Harlingen 1869.
Corval (Dr. H. Pezet de), Die erste Hilfe. Carlsruhe 1870.
Croissant-Rouge (Le), Revue. Constantinople 1877.
Croix-Rouge (La), Revue d'Hygiène publique et privée, publiée par le Dr. van Holsbeek. Bruxelles 1878.

D.

Dettweiler (Dr. P.) Freiwillige Krankenpflege. Darmstad 1869.
Dommelen (Dr. van), Noodzakelijkheid der uitbreiding van 't getal ziekenverplegers en verpleegsters. Den Haag 1871.
Duijl (K. J. van) en S. P. van Weezel. Handleiding ter opleiding van hospitaal-soldaten. Utrecht 1865.

E.

Erfahrungen aus dem Krieg von 1867.
Esmarch (Dr. F.), Die erste Hülfe bei Verletzungen. Hanover 1875.
Evans (Dr. Thomas W.) La commission sanitaire des Etats-Unis. Paris 1865.

F.

Feldlazareths (Bericht des comités des Niederländisch-Russischen), 1877—1878. St. Petersburg 1878.
Félix (Dr. Jules), Etudes sur les hôpitaux et les maternités. Bruxelles 1876.
Ferguson (J. H.), The red-cross alliance at sea. The Hague 1871.
Flögl (Dr. J. B.), Ueber erste Hilfeleistungen bei Unglücksfällen. Wien, Pest, Leipzig 1877.
Flugblatt über das evangelische Kriegslazareth. St. Petersburg 1878.

G.

Gemeentestem (de), Weekblad, 7 Julij 1873. Dorpslazaret, door Dr. Verweij.
Geneeskundigen dienst, Schets voor eene reorganisatie van den .... voor het leger hier te lande. Utrecht 1874.

Gerlach (A. J. A.), Neerlandsch heldenfeiten in O. I. 1876. 3 dln.
Gori (Dr. M. W. C.), Eene bijdrage voor nieuwe hospitaal-hygiène. Amsterdam 1869.
Idem, des hôpitaux, tentes et baraques. Amsterdam 1872.
Idem, La chirurgie militaire et les sociétés de secours à l'expotion universelle de Vienne. 1873.
Idem, Het roode-kruis op de wereldtentoonstelling te Weenen 1873.
Idem, De militaire chirurgie en de geneeskundige dienst te velde. Amsterdam 1875.
Idem, Het vervoer van zieken en gewonden langs spoorwegen. Utrecht 1876.
Idem, De militaire chirurgie. Amsterdam 1877.
Idem, De militaire geneeskundige organisatie en de geneeskundige dienst te velde bij het engelsch leger. Amsterdam 1878.
Idem, De ambulancedienst op het „congrès international" te Parijs in 1878. Amsterdam 1879.
Gurlt (Dr. E.) Zur Geschichte der internationalen freiwilligen Krankenpflege im Kriege, Leipzig 1873.
Idem, Neue Beitrage zur Geschichte der internationalen Krankenpflege im Kriege. Berlin 1879.

H.

Haar (Dr. H. G. Ter), Zes weken in Frankrijk in dienst van het roode-kruis. 1870.
Hammond (Dr. William A.), Military medical and surgical essays. Philadelphia 1864.
Handbuch der deutschen Frauen Vereine unter dem Rothen Kreuze 1881.
Helbig (Carl Ernst), Heusinger's Eisenbahn-Personenwagen als fahrendes Lazareth. Dresden 1876.
Heringa (S. Gille), Aardrijkskundig Handwoordenboek. Utrecht 1874.
Hermand (Dr. Em.) Essai sur l'organisation des ambulances volantes. Bruxelles 1872.
Idem, Sac d'ambulance, Bruxelles 1872.
Idem, Aide mémoire du médecin militaire. Bruxelles, Paris 1877.
Heijfelder (Dr. O.), Bericht über meine ärztliche Wirksamkeit am Rhein und in Frankreich. St. Petersburg 1871.

Heijfelder (Dr. O.), Baracke und Zelt im Krieg und Frieden 1871.
Hirschberg (Reinhold), Die Baijerischen Spitalzüge im deutsch-französischen Kriege 1870—71. München 1872.
Holsbeek (Dr. Henri van), Revue clinique des affections chirurgicales. Bruxelles 1854.
Idem, Revue de la clinique opthalmologique. Bruxelles 1855.
Idem, Des Paralijsies etc., Bruxelles 1863.
Idem, Biographie du Dr. André Uyterhoeven. Bruxelles 1869.
Idem, Souvenir de la guerre Franco-Allemande. Bruxelles 1872.
Hudig (Mej. S.), In de ambulance van het roode-kruis. Rotterdam 1872.
Hijgiene of the United States Army. Washington 1875.

K.

Kameke, Allgemeine Grundsätze für den Neubau von Friedenslazarethen. Berlin. 1878.
Kerkhoven (P.), Dissertatio medica inauguralis de Machaone et Podalirio, primis medicis militaribus 1837.
Knoop (W. J.), Het congres van Genève in October 1863.
Idem, Levensbericht van Joannes Bosscha. Amsterdam 1875.
Koelies (Photographie der) te Atjeh.
Kriegerheil 1868—1881.
Kriegs-Sanitäts-Ordnung vom 10 Januar 1878, Berlin 1878.
Kubij (Dr. W.), Bericht eines Arztes der freiwilligen Krankenpflege im Kriege von 1870/71.

L.

Landa (Don Nicasio), Le tablier de secours. 1865.
Idem, Du transport des blessés et des malades par les voies ferrées et navigables, Bruxelles 1866.
Laurillard (E.), Een togt naar Sedan. Leiden 1870.
Loeffler (Dr. F.), Das Preussische Militär-Sanitätswesen. Berlin 1868.
Loewenhardt (Dr. Paul Eduard), Die Organisation der Privat-Beihilfe. Berlin 1867.
Lois de la Guerre sur terre, Bruxelles. 1880.
Longmore (T.), Treatise on the transport of sick and wounded troops. London.

Loo (Dr. van de), Der amovo-inamovible Gijpsverband 1863.
Idem, Het onmiddelijk amovo-inamovible gipsverband. Leiden 1865.
Idem, Le Bandage platré. Bruxelles 1867.
Idem, Le Gypse-impresser. Venlo 1868.
Idem, De Gips-impresser. » 〃
Idem, Der unmittelbar amovo-inamovible Gypsverband. Köln und Neuss 1878.
Lueder (Dr. C.), Die Genfer Convention. Erlangen 1876. 2 Ex.

M.

Mac Cornac (William), Souvenir d'un chirurgien d'ambulance. Paris 1872.
Mackenzie (Robert), America and her Army. London 1865.
Magt der Liefde (de), Novellen 2 dl. Utrecht 1873.
Marmonier (L. Dr.), Guide Médical de l'officier détaché. Paris 1879.
Mathijsen's gipsverband, medegedeeld door Dr. W. Krol. Utrecht 1863.
Maijer (Dr. Ludwig), Vorlesungen über weibliche Krankenpflege. München 1877.
Mofftt (Surg. A.), A manual of instruction for attendants on sick and wounded in war. London 1870.
Mooy (C. de), Teekeningen van chirurgische instrumenten, brancards enz. Maastricht 1870.
Idem, Snel en doelmatig vervoer van zieken en gewonden. Nieuwediep 1873.
Idem, Teekening en beschrijving van brancards. 1873.
Idem, Model draadvoerder. Nieuwediep 1874.
Idem, Het rottan-verband. Batavia 1879.
Moijnier (Gustave), Etude sur la convention de Genève, Paris 1870.
Idem, La convention de Genève pendant la guerre Franco-Allemande. Genève 1873.
Idem, Les dix premières années de la Croix-rouge. Genève 1873.
Idem, Ce que c'est que la Croix-rouge. Genève 1874.
Idem, Les destinées de la convention de Genève pendant la guerre de Serbie. 1876.
Mulder (Lodewijk), Voorbereiding in vredestijd. Utrecht 1868.

N.

Naundorff (Dr. Julius), Onder het roode-kruis, vertaald door H. V. Leopold. Amsterdam 1870.
Neef (Majoor de), Notice sur une voiture d'ambulanee. Anvers 1869.
Nieden (Dr. Julius zur), Transport verwundeter und erkrankter Krieger auf Eisenbahnen. Berlin 1875.
Niese (Dr. H.), Vortrag. Altona 1869.
Idem, Einige Wörter über Geschichte, Bedeutung und Aufgaben der Krankenplege. Altona 1870.
Idem, Das combinirte Pavillon- und Baracken-System. Altona 1873.
Nightingale (Florence), Over ziekenverpleging, door Mevrouw Busken Huet. Amsterdam 1862.
Idem, A tribute to Florence. London 1864.
Idem, Rathgeber für Gesundheits- und Krankenpflege, Dr. P. Niemeijer. Leipzig 1878.

O.

Opdorp (F. X. J. van), Atchin en het Roode-Kruis. Helder 1873.
Otis (Georg A.) Report on a plan for transporting wounded soldiers. Washington 1875.

P.

Paehlig (W. F.), Eenige bladzijden uit de geschiedenis van den Atjeh-oorlog. Nieuwediep 1876.
Passavant (Dr. Gustave), Bemerkungen aus dem Gebiete der Kriegs-Chirurgie. Berlin 1871.
Peltzer (Dr. M.), Kriegslazareth-Studien. Berlin 1876.
Idem, Das Militair-Sanitätswesen auf der Brüsseler internationalen Ausstellung, im Jahre 1876. Berlin 1877.
Perk (M. A.), Een bezoek aan Metz. 's Gravenhage 1871.
Piekema (F.), Het verbond der 19e eeuw. Leeuwarden 1869.
Pirogoff (N.), Militair-Sanitäts Anstalten im Jahre 1870. N. Iwanoff. Leipzig 1871.
Porter (J. H.), The surgeons pocket-book. London 1875.
P... (J. N.) L'oeuvre d'un grand peuple. Paris 1864.
Prijs-couranten van verpleegmiddelen.

R.

Rau (Mr. J. J. E.), Smart en troost. Een lied. Utrecht 1870.
Reglement für den Sanitäts-Dienst des K. K. Heeres. Wien 1880.
Revue Militaire, Le matériel sanitaire à l'exposition de Vienne 1873.
Reijher (Dr. Gustav), Wie hilft man in plötzlicher Lebensgefahr? Dorpat 1870.
Riant (Dr. A.) Le matériel de secours à l'exposition. Paris 1878.
Rosen (Kathinka v.), Ueber die Organisation der bisher bestehenden Schulen zur Ausbildung von Pflegerinnen für Kranken und Verwundete. Wien 1879.
Rupprecht (Dr. Ludwig), Militairärztliche Erfahrungen im Jahre 1870—71. Würzburg 1871.

S.

Scharrath, Poren-Ventilation. Bielefeld.
Idem, Practische Ausführung der Poren-Ventilation.
Scheltema Ez. (M. W.), Over den oorlog en het Roode-kruis. Amsterdam 1870.
Schmit (Dr.) Oeuvre de la Croix-Rouge. Luxembourg 1872.
Schubart (J. W.), Toespraak bij het leggen van den eersten steen der Amalia-Stichting. Utrecht 1873.
Smith (Dr. Christen), Nouveau appareil pour le transport des blessés. Christiania 1877.
Smit (M. W. W.), A la mémoire de.... membre de l'ambulance Hollandaise à Versailles 1870.
Staats-couranten, (benoeming, ontslag, enz.)
Stuart (M. Cohen), Van Sedan naar Straatsburg, 1870.
Stuers (F. Ridder de), Schipbreuk van den Gouverneur ..... uitgegeven ten voordeele van de gewonde en zieke militairen.
Suringar (Mr. F. W. N.), Menschenliefde en oorlog. Rotterdam 1868.

T.

Tandoe (Indische), Afbeelding.
Templeman van der Hoeven (Dr. P.), Een kinderziekenhuis en instituut voor pleegzusters. Utrecht 1876.
Idem, Over ziekenverpleegsters en hare opleiding. Utrecht 1876
Tentoonstelling (Verslag Wereld-), te Parijs, 1867.

Tentoonstelling (Verslag Wereld-), te Philadelphia 1876.
Thijs (Dr. P. H.), Rapport de ma mission à Metz 1872.
Tips (G.), Rood, wit en blauw of oranje, wit en blauw. Rotterdam 1875.
Tommasi (Dr. M. Donato), Le pansement des plaies et blessures. Bruxelles 1870.
Turnhalle (Modell einer).
Tuijll van Serooskerken (H. N. C. Baron van), Waarschuwende stem aan mijn Vaderland. 's Gravenhage 1873.
Idem, Beschrijving van den keukenrandsel 1871.

U.

Uitstapje (Een), naar Luxemburg, Trier en Saarbrücken.
Uijterhoeven Dr. A.), De l'application de la guttapercha. Bruxelles 1851.
Idem, Revue de la clinique ophthalmologique de l'hôpital Saint-Jean. Bruxelles 1855.
Idem, Sur les moijens de porter immédiatement secours aux blessés sur les champs de bataille. Bruxelles 1855.
Idem, Encore un mot sur les moijens de porter immédiatement secours aux blessés sur les champs de bataille. Bruxelles 1855.
Idem, Mélange de chirurgie, d'ophthalmologie et d'hygiène publique. Bruxelles 1859.
Idem, Notice sur l'hôpital St. Jean. Bruxelles 1862.
Idem, Quelle est la qualité nuisible que l'air contracte dans les hôpitaux et les prisons. Bruxelles 1863.
Idem, De la meilleure manière d'extraire la pierre hors de la vessie. Bruxelles 1863.
Idem, Lettre sur la question des hôpitaux. Bruxelles 1863.
Idem, Des secours aux blessés de la guerre. Bruxelles 1864.

V.

Vaderland» «Het (19—21 Nov. 1877), Een paar mededeelingen omtrent het Roode Kruis op het oorlogstooneel in het Oosten, door Lodewijk Mulder.
Idem, (28 Junij 1879), Eenige mededeelingen omtrent het Roode Kruis.

Velde (C. W. M. van de). De Nederlandsche ambulance te Versailles. Utrecht 1871.

Vereeniging ter beoefening van de Krijgswetenschap. Voordragten van Dr. Gori. 1873/74, 1874/75.

Verslagen der permanente militaire spoorweg-commissie aan den Koning, van 1 Februarij 1877 tot 1 Januarij 1880.

Verslagen van den toestand de gemeente 's Gravenhage.

Verslag van de internationale tentoonstelling (Nederlandsche afdeeling) te Philadelphia 1876.

Vervoer van troepen langs spoorwegen. Voorschrift 1868.

Idem, idem 1870.

Idem, afbeeldingen.

Verweij (Dr. L. H.) De vrouwen en het Roode Kruis. 's Gravenhage 1868.

Idem, Het Roode Kruis. 's Gravenhage 1870.

Idem, Eene handleiding tot voorbereiding. 's Gravenhage 1870.

Vigilans, Hints to sanitarij legislators. London 1873.

Violations (Les) de la convention de Genève par les Français. 1870—71.

Virchow (Rudolf), Ueber Lazarette und Baracken. Berlin 1871.

W.

Waring (Edward John M. D.), Hütten-Hospitäler. Berlin 1872.

Weber (Dr. Karl), Luft und Licht. Darmstadt 1869.

Weezel (Dr. S. P. Gualtherie van), Het verplegen onzer zieken in huis. Amsterdam 1877.

Werding (Dr.), Transportmittel für Verwundete im Gebirgskriege. Wien 1875.

Wet tot regeling van den dienst en het gebruik der spoorwegen en algemeen reglement. Utrecht 1875.

Z.

Zegers (Dr. H. A.), De Geneeskundige Dienst in de Amsterdamsche linie. Amsterdam 1873.

Idem, De werking der hedendaagsche puntkogels. Amsterdam 1876.

Ziekensloep (Afbeelding van de), van den kapitein-luitenant ter zee C. J. Marinkelle.

Verslagen der Vereenigingen van het Roode Kruis zoowel binnen- als buiten 's lands.

A.

Amerika. Reports of the U. S. Sanitary Commission. New-York 1862—1864.

Three Weeks at Gettysburg. New-York 1863.

The Unites States Sanitary Commission. Boston 1863.

B.

Baden. Verzeichniss über die Hand-Bibliothek des Badischen Landes-Hilfsvereins. Kartsruhe 1874;

Basel. Basler Hilfskomité für Verwundete beider Armeen 1870.

Rapports du comité de Bâle pour secours aux prisonniers de guerre 1870—71.

Beijeren. Rechenschaftsbericht. München 1866—68, 1874—79.

Freiwillige Hilfsthätigkeit, 1870—71. München 1872.

Belgie. Institution en Belgique d'une société internationale permanente pour concourir en temps de guerre au service de santé des armées. Bruxelles 1864.

Association Belge, Compte rendu. Bruxelles 1871.

Société nationale de la Croix-rouge. Bruxelles 1878.

Société internationale de secours pour les prisonniers de guerre. Bruxelles 1871.

D.

Denemarken. Statuts de la Société Danoise de secours aux malades et blessés.

Foreningen til Sijges og Saaredes pleje under Krigsforhold. Kjöbenhavn 1878 en 1879.

F.

Frankrijk. Assemblée générale de la société française de secours aux blessés militaires des armées de terre et de mer (Rapport). Paris 1869. 1877.

Frankrijk. Bulletin de la société de secours aux blessés militaires 1865--1878.

Catalogue des objets à l'examen du comité des études de la société de secours. (Jury) 1873.

Statuts de la société de secours aux blessés militaires des armées de terre et de mer. Paris 1866.

Société de secours aux blessés militaires, comité central français. Paris 1865.

Rapport de la commission des finances. Paris 1873.

Conférences internationales. Paris 1867.

Franckfort. Frankfürter Verein zur Pflege im Felde verwundeter und erkrankter Krieger. Francfurt 1871—72.

G.

Genève. Résolutions de la conférence internationale. Genève 1863.

Révision de la convention de Genève proposée en 1867.

Mémoire aux présidents et membres des comités centraux. Genève 1868.

Protocole de la conférence internationale à Genève 1868.

Articles additionels de la convention de Genève 1870.

Actes du comité international de secours aux militaires blessés. Genève 1872.

H.

Hessen (*Groothertogdom*). Rechenschaftsbericht 1866—67. Darmstadt.

Wollen und Werken des Hülfsvereins im Krieg und Frieden. Darmstadt 1874.

I.

Italie. Comitato centralo. Roma 1879.

Comitato fiorentino, statuto. 1866.

Rendiconto del comitato centrale di Milano per l'anno 1869. Milano 1870.

Rendiconto per gli anni 1869—1872—73—74—76—77. Milano 1870—1878.

Bollettino dell associazione italiana della croce rossa. Gennajo 1879.

L.

Luxemburg. Rechenschaftsbericht no. 2. 1870.

N.

Nederland. Statuten en besluiten der Nederlandsche Vereeniging tot het verleenen van hulp aan zieke en gewonde krijgslieden, in tijd van oorlog.

Handelingen der Nederlandsche Vereeniging I—VII.

Bulletins van het Hoofd-comité gedurende den oorlog 1870—1871.

Lijst der ingezonden prijzen voor de algemeene verloting ten behoeve van het Roode Kruis 1870.

Voorstellen der commissie voor de modellen-verzameling. 1875.

Verslagen van de verrigtingen van het Centraal-comité in Nederlandsch-Indië. 1873—1880.

Jaarverslagen van het comité te Amsterdam 1870- -72—78.

» » » » » Deventer.

» » » » » 's Gravenhage 1868—80.

» » » » » Leiden 1871.

» » » » » Utrecht 1868—80.

O.

Oostenrijk. Denkschrift und Statuten des patriotischen Hilfsvereines. Wien 1867.

Rechenschaftsbericht des patriotischen Hilfsvereines, 1866—1880.

Geschichte des Oestenreichischen patriotischen Hilfsvereines, Dr. F. S. Pichler. Wien 1878.

Statut der Oestenreichischen Gesellschaft vom rothen Kreuze.

P.

Portugal. Primeiro relatorio e contas da commissâo Portugueza. Lisboa 1871.

Pruissen. Statut des Preussischen Vereins. Berlin 1866.

Rechenschaftsbericht des Central-Comité's 1866.

Pruissen. Protokoll der General-Versammlung. Berlin 1867—68.

Programm für die internationale Conferenz zu Berlin 1869.

Compte rendu des travaux de la conférence internationale. Berlin 1869.

Denkschrift über die freiwillige Hülfe im Seekriege.

Denkschrift betreffend die Friedensthätigkeit der Vereine im Felde verwundeter und erkrankter Krieger.

Bericht des Central-Comités der deutschen Vereine zur Pflege im Felde verwundeter und erkrankter Krieger. Berlin 1872—1878.

Rechenschaftsbericht des Central-Comités der deutschen Vereine vom Rothen Kreuze 1880. (Verhandlungen des zweiten Vereins-Tages).

Bericht des Central-Comité's der deutschen Vereine.

R.

Rumenie. Societatea Crucea Rosía din Romania. Bucuresci 1879.

Rusland. Verslagen van de vereeniging van het Roode Kruis in Rusland 1873—80.

Aperçu des travaux de la société de la Croix-rouge depuis le commencement de la guerre. St. Pétersbourg 1878.

Rechenschaftsbericht über die Thätigkeit des evangelischen Kriegslazareths in Sistowa. St. Petersburg 1878.

S.

Spanje. La caridad en la guerra. 1870, 1872, 1879, 1880.

Memoria de los actos de la section central de senoras de Cruz-Roja, 1879.

T.

Turkije. Société ottomane de secours aux blessés et malades. Compte-rendu. Constantinople 1878.

W.

Wurtemberg. Mittheitungen des Würtembergischen Sanitäts-Vereins, 1870.

Wurtemberg. Mittheilungen des Würtembergischen Sanitâts-Vereins n°. 1, 2. 1870.

Rechenschaftsbericht über die Thätigkeit während des Krieges 1870—1871.

Dritter Rechenschaftsbericht. Stuttgart 1875.

Vierter Rechenschaftsbericht. Stuttgart 1878.

Z.

Zweden. La Société Suédoise de secours aux militaires blessés et malades. Stockholm 1876.

BIJLAGE VII.

LIJST van instrumenten, verbandmiddelen enz. naar de Kaap gezonden, ten behoeve van de zieken en gekwetsten in den Transvaalschen strijd.

BENAMING.	Stuks.	BENAMING.	Stuks.
Pakken, à 250 gram, salicylzure watten	228	Dubbele scherpe lepels . .	3
Pakken, à 250 gram, Brunsche watten	237	Hard-gom trachea-canulen .	14
Pakken engelsch pluksel .	5	Zilveren trachea-canulen .	6
Pakken «lister gaze» . . .	100	Doosje met 10 scalpels .	1
Flacons styptische watten .	3	Groote scalpels	3
Pakken phenylzure watten .	8	Klein amputatie-mes . .	1
Reflecteurs	2	Geknopte bistouris . . .	4
Reflecteurs Richelot . . .	1	Blad-zaag	1
Bussen gips-zwachtels . .	18	Steekzagen	6
Elevatoria.	13	Tang «Uretrale de Collin»	1
Verschillende hechtnaalden .	209	Nieuw-zilver catheters . .	40
Een partijtje spelden en zijde		Geknopte sondes	10
Cartons turner-hechtzijde .	12	Muntvangers, Graefe, articulé	2
Knotten en strengen turnerhechtzijde.	83	Kleine glazen wond-spuitjes.	3
Esmarch's-verband-apparaten	3	Groote id. id.	3
Ferguson's anatomische- en arterie-pincetten	16	Hard-gom spuiten n°. 2 .	3
Scalpels met kistje . . .	10	Drievoudige scherpe wondhaken.	2
Injectie spuitjes	2	Dubbele idem	2
Pacquelin	1	Enkele idem	3
Kilo gecristalliseerd carbolzuur	10	» stompe wondhaken.	3
Kilo gecristalliseerd boorzuur	10	Nieuw-zilver idem	4
Paar beenspalken	9	Haak-pincetten	10
Carbol-spraij.	1	Looden hamers	2
Pakje benzoë	1	Langenbeck's trachea dilateurs	2
Serre-plattes.	12	Meter zilverdraad . . .	100
Meters draineerbuis . . .	6	Collin's luxatie-tang. . .	1
Esmarch's troussen . . .	4	Gebogen trousse-scharen .	6
Chemische thermometers .	6	Regte idem . .	6
Tusschenbeens-messen . .	3	Holle beitels	4
Korentangen	11	Platte id.	4
Kogeltangen	8	Nieuw-zilveren arterie-pincetten	14
Larijnxtangen	2	Resectie-messen	6
Enkele scherpe lepels. . .	6	Beentangen, Ollier . . .	3
		Gewone Pinces-Péan . .	32
		Pinces-Péan en coeur . .	3

BENAMING.	Stuks.	BENAMING.	Stuks.
Schroef-stilet	1	Lapis-kokers	3
Stiletten (Nélaton) . . .	9	Gesleufde sondes. . . .	7
Kromme idem . . .	3	Nieuw-zilver mannen- en vrouwen- catheters . .	3
Regte scharen	3	Belloc's sondes	3
Lancetten	3	Cooper's mesjes	3
Scheermessen	4	Dubbele bistouris. . . .	6
Strijkriemen	2	Perkament-bougies . . .	24
Aanzetsteenen	2	Maag sondes	2
Paar breede wondhaken. .	10	Gips-scharen	2
Trachea-borsteltjes. . . .	2	Rotatietoestel	1
Drainage trocarts, Chassaignac.	2	Percussie-hamer	1
Fleurants trocarts met 3 mandrins	2	Esmarch's Erste-Hülfe . .	5
Aspirateur Dieulafoi . . .	1	Stel hard-gom oortrechter.	1
Chloroform-toestellen . . .	3	Ooglidhouder	1
Boogzaag met 2 bladen. .	1	Mesje van Jaeger. . . .	1
Polijptangen.	4	Lans-mes	1
Nicaise-verbanden	3	Haakjes voor strabismus .	2
Zilver spuitje Luer, met 3 naalden	10	Hard-gom lepeltjes met cystitome	2
Hard-gom idem	6	Dubbel stiletje.	1
Douches Esmarch, met 12 canulen	3	Iris-pincetten	2
Sondes Nélaton.	9	Gebogen schaar	1
Trocarts quadruples . . .	3	Gipsmes	1
Esmarch-slangen	4	Pharmacies de poches . .	3
Sands-naaldvoerders . . .	3	Pakjes boorlint	4
Arterie-haken en naald . .	3	Instrumenten voor vreemde lichamen.	3

Bijlage VII*a*.

VERVERSCHINGS-MIDDELEN door het Vrouwen-Comité te Rotterdam voor het Comité te Kaapstad bijeengebragt.

BENAMING.	Stuks.	BENAMING.	Stuks.
Halve flesschen limonade .	50	Kistjes Eau de Cologne .	10
Blikjes melk.	100	Anker Bordeaux-wijn . .	1
Idem koffij	50	Halve flesschen Portwijn .	50
Bussen chocolade	50	Idem Cognac .	50
Idem consommé . . .	50	Blikjes karnemelk . . .	50
Mesjes	50	Pijpjes	200
Doosjes pastilles Dethan. .	100	Spellen «game of fiftheen»	50
Bussen suiker	50		

BIJLAGE VIII.

Circulaire nº. 2570.

Aliwal North, 29 Juillet 1881.

A Monsieur H. P. DU PREEZ, *Secrétaire de l'association de la Croix Rouge, Cape Town.*

Monsieur le Secrétaire,

Dans ce rapport que j'ai l'honneur de vous adresser sur ma mission dans le Transvaal, en qualité de chirurgien de l'association de la Croix Rouge, j'aurais voulu vous donner le nombre exact des blessés et des malades pendant toute cette guerre, la nature et la terminaison de ces blessures et de ces maladies, en un mot vous dresser une statistique dont la valeur n'aurait échappé à personne. Mais mon arrivée tardive sur le théâtre de la guerre, mon très court séjour dans le camp des Boers, l'impossibilité où je me trouve de me livrer à une enquête de ce genre, font, que je ne me bornerai qu'à vous exposer ce que j'ai fait, appris ou observé, que je jugerai digne de quelqu' intérêt.

C'était à Bethlehem le 6 mars, que la nouvelle de la prise de la montagne Amajuba par les Boers nous parvint. Cette nouvelle tomba comme un coup de foudre sur le Free State, où l'on ne s'entretenait que des négociations de paix qui se traitaient avec le Transvaal, et qui, à ce que l'on assurait, devaient aboutir à une paix, qui ne pouvait se faire longtemps attendre.

L'importance de cette action militaire, l'ignorance complète où nous étions des détails, nous fit croire, comme à tous, à l'existence de pertes considérables du côté des Boers. Aussi, sans perdre un instant, nous partîmes dans la plus grande hâte pour Langsneck où nous arrivâmes le 16 Mars. Conformément aux instructions que nous avions reçues, nous nous empressâmes de nous rendre auprès du Commandant Général P. JOUBERT et de lui offrir nos services.

Vous jugerez facilement de la grandeur de notre étonnement quand il nous fût annoncé que nos services, bien qu'acceptés avec le plus grand empressement et la plus vive reconnaissance, n'étaient pas aussi urgents et importants que nous le supposions.

L'hôpital installé á proximité du camp par le Dr. Merinski ne contenait en effet qu'un malade et trois blessés.

Ignorants, comme tous, où aboutiraient les négociations de paix qui se renouaient, nous nous hâtames de choisir un emplacement pour notre ambulance dans la partie du camp que nous jugeâmes la meilleure, dans le cas où les hostilites recommenceraient. Peu après notre installation la nouvelle de notre arrivée se répandit dans tout le camp, et à partir de ce moment nous reçûmes journellement la visite d'un grand nombre de Boers, qui venaient nous exprimer la satisfaction que leur causait notre présence parmi eux et leur reconnaissance envers le comité de l'association de la Croix Rouge.

Plusieurs d'entre eux profitaient naturellement de l'occasion qui leur était offerte pour nous consulter. Mais ce n'était que pour des affections anciennes et sans aucune gravité. C'est à ces consultations et à des opérations de peu d'importance que se bornèrent toutes nos occupations, durant les huit jours que nous séjournâmes dans le camp des Boers.

Le défilé de Langsneck est formé par le Mont Amajuba et une élévation assez considérable de terrain s'étendant de ce Mont à la rivière Buffalo. Il ferme l'entrée du Transvaal comme les Termopyles l'entrée de la Grèce, du côté de la Thessalie. Il y a cette différence que le golfe Maliaque n'est représenté ici que par une rivière peu large à sa source, le Buffalo. C'est sur cette élévation accidentée de terrain, d'une étendue de plusieurs kilomètres, que les Boers avaient établi leur camp, qui consistait de distance en distance à la réunion d'un certain nombre de waggons. Le camp et la disposition adoptée dans l'arrangement de ces waggons le plaçait dans des conditions de salubrité exceptionnellement bonnes. Il était on ne peut mieux ventillé et suffisamment incliné pour permettre le facile écoulement de l'eau des pluies, qui ont été très abondantes.

Il me serait difficile de vous dire avec précision le nombre

de Boers qui se trouvaient campés dans le défilé, mais je ne crois pas m'écarter trop de la vérité en évaluant ce nombre à un millier d'hommes.

Cette petite armée vivait là sans le secours d'aucune intendance. Chaque homme était dans l'obligation de pourvoir lui-même à sa nourriture, qui ne consistait le plus souvent qu'en un régime purement animal. Il ne recevait aucune paie et devait en outre se procurer à ses propres frais ses munitions. Son obéissance à ses commandants était absolue. L'ordre le plus parfait règnait dans ce camp, où, chose curieuse, il ne se faisait jamais aucun exercice militaire. Loin d'être enivrés de leurs victoires, les Boers se montraient d'une modestie extrême, attribuant tous leurs succès à la protection divine.

Il est étrange et vraiment surprenant, que cette petite armée de Boers, qui ne s'élevait pas, en tout, à plus de 4 ou 5000 hommes, ait pu triompher d'une armée régulière, l'une des premières de l'Europe par sa bravoure et son expérience de la guerre. Cette petite armée de Boers a victorieusement livré des combats en rase campagne, fait des sièges, resisté avantageusement à des combats défensifs, elle s'est emparée, avec un nombre d'hommes inférieur à celui des assiégés, d'une position redoutable fortifiée, défendue par l'un des plus habiles généraux anglais, et, chose étonnante, cette petite armée, en accomplissant d'aussi grandes actions, n'a perdu dans tous ses combats dans le Transvaal et la Natalie, et c'est aujourd'hui un fait incontestable, qu'une cinquantaine d'hommes. Mais je dois le dire, les Boers n'agissent pas, comme on pourrait le croire, uniquement à l'aventure, s'abandonnant témérairement au hasard. Tout au contraire, leurs opérations militaires se rattachent toujours à un plan bien concerté, dépendant de leurs commandants et ne s'exécutant que par leurs ordres. C'est seulement, quand le moment de combattre est arrivé, que chaque Boer est son propre commandant, comme il le dit lui-même.

Adroit et habile dans la conception comme dans l'exécution, il ne cherche que dans sa propre inspiration les moyens de s'approcher de son ennemi et de le combattre. Tireur incomparable, c'est bien rarement qu'il manque son but, ordi-

nairement avec lui chaque coup est un coup qui porte. Cavalier infatigable il a pu accomplir des courses qui auraient été impossibles à tout autre qu'à lui. Homme à l'esprit froid méthodique, il sait persévérer une fois une résolution prise. C'est à ces qualités, à sa connaissance parfaite du terrain sur lequel il opérait, à l'incomparable précision de son tir, si meurtrier surtout pour les officiers, que l'on a attribué ses succès et le nombre si faible de ses pertes en tués et blessés.

Mais ce qui reste à expliquer, c'est qu'une armée de plusieurs milliers d'hommes ait pu entrer et tenir campagne pendant plusieurs mois, sans intendance et souvent sans service médical et ne payer qu'un tribut des plus insignifiants à cette classe de maladies qui sont d'ordinaire, en temps de guerre, le triste cortège des armées.

La raison de ce fait ne résiderait-elle pas toute en ceci: que par sa sobriété et la force de sa constitution le Boer a pu résister aux causes physiques productrices de ces affections, comme par sa foi politique, doublée d'une foi religieuse réelle, aux causes morales?

Le 24 Mars nous quittâmes le camp. La paix venait d'être conclue. L'Angleterre avait eu le courrage de se mettre au dessus d'une misérable question de prestige. Elle avait pourtant la force de son côté, mais elle a préféré se montrer magnanime. Faisant taire son amour propre blessé, oubliant sa puissance, elle a reconnu et réparé une faute. Par cette noble conduite elle a reconquis ce que cette injuste annexion lui avait fait perdre: l'estime de ce peuple, qui venait de se montrer si digne d'occuper le rang d'une nation, qui par son courage avait si hautement acquis ses droits à la liberté.

L'histoire dira que le peuple du Transvaal a prouvé une fois de plus qu'une foi politique vivace est plus puissante que la force brutale.

J'ai l'honneur d'être Monsieur le Secrétaire

Votre obéissant serviteur
L. C. DAUMAS, M. D.

Voor eensluidend afschrift
De Secretaris van het Hoofd-Comité,
Dr. CARSTEN.

BIJLAGE IX.

—

LANGENECK, *March* 24, 1881.

To the Surgeons of the Red-Cross-Association.

Gentlemen,

I have the honour to inform you, to my great satisfaction, that a treaty of peace is concluded yesterday evening between the belligerant parties.

It is therefore with thanks to the Almighty for his blessings, that I am able to State, that I don't want any more your precious services, but that I avail myself gladly of the opportunity to thank you gentlemen, for the readeness wherewith you come to assist us, and those who sent you, for their kindness towards us.

Please inform them that ere soon we will more publicly bring them our thanks. Pres: KRÜGER is anxious, before you leave, to say you personally his thanks, and, as the Camp moves this morning, any time before 10 O Clock a. m. will suit him.

I have the honour gentlemen to be your obed. Servt

Sign. E. W. JORISSEN.

Voor eensluidend afschrift
De Secretaris van het Hoofd-Comité,
Dr. CARSTEN.

VERSLAG DER ZEVENDE ALGEMEENE VERGADERING,

bedoeld bij art. 6 der Statuten van de Nederlandsche Vereeniging tot hulp aan zieke en gewonde krijgslieden in tijd van Oorlog,

GEHOUDEN OP WOENSDAG 12 OCTOBER 1881,

DES VOORMIDDAGS TEN 11 URE IN HET LOKAAL DILIGENTIA, TE 'S GRAVENHAGE.

Voorzitter: Luitenant-Generaal C. T. VAN MEURS, *onder-voorzitter* van het Hoofd-Comité. *Secretaris:* Dr. B. CARSTEN.

Op de presentielijst hebben geteekend de leden van het Hoofdcomité: Mr. D. C. A. Graaf VAN HOGENDORP, Jhr. Mr. J. A. SINGENDONCK, Dr. C. E. VAN KOETSVELD, Dr. L. J. EGELING, LODELIJK MULDER, W. C. A. STARING, Mr. D. POLAK DANIELS, zoomede het eerelid der Vereeniging: de luitenant-generaal W. J. KNOOP; van de Comité's: E. L. JACOBSON Lz., voorzitter en JOOST VAN VOLLENHOVEN afgevaardigde van Rotterdam, Dr. H. C. KIPS voorzitter en C. G. VAN MANSVELT afgevaardigde van 's Gravenhage (m.), D. VREEDE, voorzitter en J. A. M. HAAK afgevaardigde van Wageningen, Mevrouw WICKEVOORT CROMMELIN geb. baronnesse LEWE VAN MIDDELSTUM, voorzitster en Mevrouw DE CASEMBROOT geb. VAN DE POLL, afgevaardigde van 's Gravenhage (vr.), Mevrouw VAN VOLLENHOVEN geb. ROCHUSSEN voorzitster en Mejuffrouw M. A. MUNTZ, afgevaardigde van Rotterdam (vr.), E. VOERMAN afgevaardigde van Schermer e. o., H. H. NUMANS afgevaardigde van Harderwijk, Dr. R. J. TELLEGEN afgevaardigde van Groningen, J. A. ROCHUSSEN afgevaardigde van Lochem en Laren, Dr. M. W. C. GORI afgevaardigde van Amsterdam, Dr. P. TEMPLEMAN v. d. HOEVEN afgevaardigde van Utrecht, K. OLIJ lid van het Comité Schermer e. o. en de dames leden van de Vrouwen-comité's te Rotterdam en 's Gravenhage: Mevrouw BAELDE, Jonkvrouw A. M. VAN VREDENBURGH en Jonkvrouw E. VAN ZUYLEN VAN NYEVELT.

De Voorzitter wenscht de dames en heeren allen hartelijk welkom te heeten namens het Hoofd-comité.

Het Hoofd-comité acht zich gelukkig zooveel Comité's hier vertegenwoordigd te zien. De omstandigheden, die oorzaak zijn geweest dat in de laatste twee jaren geene Vergadering is belegd, zullen blijken uit het rapport, straks omtrent de werkzaamheden der Vereeniging gedurende dat tijdvak uit te brengen. Treurige tijdingen heeft spr. overigens mede te deelen: dat het Hoofd-comité het verlies heeft te betreuren van twee medeleden, en dat de hooggeachte Voorzitter van het Hoofd-comité, generaal DE STUERS, zich zeer tot zijn leedwezen door ongesteldheid gedwongen ziet het huis niet te verlaten en derhalve ook verhinderd is deze vergadering te leiden, eene omstandigheid die het Hoofd-comité te meer betreurt, omdat daardoor generaal DE STUERS ook verhinderd is aan de gewone werkzaamheden deel te nemen. Niettemin wordt den Voorzitter steeds kennis gegeven van hetgeen er voorvalt, en hem raad gevraagd omtrent hetgeen er gedaan moet worden.

Spr. hoopt dat deze vergadering vruchten moge opleveren, en dat de overeenstemming, die steeds tusschen de Comité's en het Hoofd-comité heeft bestaan, ook na afloop dezer vergadering zal voortduren.

Hij verklaart hiermede de vergadering voor geopend, en verzoekt den Secretaris verslag te willen uitbrengen van den toestand der Vereeniging gedurende het afgeloopen tweejarig tijdvak.

I. De Secretaris brengt hierop het verslag uit:

(Dit verslag is geplaatst aan het hoofd dezer handelingen).

Op voorstel des Voorzitters wordt besloten dit verslag, onder dankbetuiging aan den Secretaris, goed te keuren.

De Voorzitter deelt nog mede dat de Voorzitter van het Amsterdamsche Comité, de Voorzitter van het Groninger Comité en het lid van het Hoofd-comité, de heer de CASEMBROOT, kennis hebben gegeven verhinderd te zijn deze vergadering bij te wonen.

De Voorzitter wenscht nu over te gaan tot de benoeming van eene Commissie tot het nazien van de Rekening en Verantwoording omtrent het financieel beheer van het Hoofd-comité, en stelt voor de heeren VAN VOLLENHOVEN (Rotterdam), TELLEGEN (Groningen),

en Haak (Wageningen) uit te noodigen die Commissie te willen uitmaken, en straks in de pauze zich met den Penningmeester, den heer Polak Daniels, in een aangrenzend lokaal van hunne opdracht te kwijten. Daartoe wordt besloten.

II. Aan de orde is nu het voorstel van het Comité te Rotterdam, om aan art. 6 der statuten als laatste alinea toe te voegen:

«Op schriftelijk gemotiveerd verzoek van minstens vijf afdeelingen zal het Hoofd-comité gehouden zijn zoo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen 14 dagen, eene Algemeene Vergadering bijeen te roepen.»

Door het Hoofd-comité is het volgend praeadvies op dit voorstel uitgebracht:

«Het Hoofd-comité vereenigt zich met de strekking van het voorstel, en is bereid zich dienovereenkomstig te gedragen.

Met het oog op de bezwaren, die aan eene wijziging der Statuten verbonden zijn, is het Hoofd-comité van oordeel, dat de bepaling gevoegelijk in het Reglement van orde voor de Algemeene Vergadering zoude kunnen worden opgenomen, als:

Art. 16.

«Op schriftelijk gemotiveerd verzoek van minstens vijf afdee-
«lingen wordt zoo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen 14 dagen,
«eene Buitengewone Algemeene Vergadering door het Hoofd-comité
«bijeengeroepen.

«In deze Vergadering worden uitsluitend behandeld de onder-
«werpen, die in het verzoek der afdeelingen zijn vermeld.»

De *Voorzitter* vraagt of een der leden, na het praeadvies te hebben gehoord, eenige aanmerking of kritiek op het voorstel heeft uit te spreken, dan wel een woord ter ondersteuning er van?

De heer Edw. L. Jacobson, Voorzitter van het Comité te Rotterdam, zegt dat men zijnerzijds zeker geene aanmerking of kritiek op het voorstel zal verwachten. Hij wenscht, als afgevaardigde van het Rotterdamsch Comité, zich enkel te bepalen tot een paar woorden ter nadere toelichting van het voorstel door dat Comité gedaan.

Het Rotterdamsch Comité heeft met groot genoegen gezien,

dat het Hoofd-comité zich heeft kunnen vereenigen met het ingediende voorstel. Dit is voor 't Rotterdamsch Comité het bewijs dat het Hoofd-comité het voorstel van Rotterdam heeft opgevat in den geest, waarin het Rotterdamsch Comité het heeft ingediend, een geest van belangstelling, ja van vriendschappelijke belangstelling zelfs, een geest van vereeniging en eendracht. Het zal wel geen groot betoog behoeven om de omstandigheden te herinneren, waaraan het gedane voorstel zijn ontstaan te danken heeft. De Transvaalsche strijd heeft, ondanks de pogingen van alle zijden, ook door het Hoofd-comité, ten goede aangewend, ten gevolge gehad, dat in deze Vereeniging niet dezelfde opvatting is gedeeld over het dadelijk optreden der Vereeniging.

Het Hoofd-comité verkeerde in een zeer moeilijke positie. Het was gebonden door het Reglement der Vereeniging, en mocht niet eerder daadwerkelijk optreden, vóórdat de Boeren erkend waren als oorlogvoerende partij. Dit is de oorzaak geweest, dat het Hoofd-comité van af het uitbreken van den oorlog, op 't einde van December van het vorige jaar, tot 28 Januari dezes jaars heeft moeten stil zitten.

Den 28en Januari hebben, op de interpellatie in 't Engelsche Parlement tot de Engelsche Regeering gericht, de ministers GLADSTONE en CHILDERS op de vraag, of de Boeren erkend werden als oorlogvoerende partij, goedgevonden ontwijkend te antwoorden. Eerst drie dagen later, toen de vraag met meer aandrang werd herhaald, heeft de minister CHILDERS verklaard, dat aan sir COLLEY order was gegeven om de Boeren te behandelen naar de regelen van oorlogvoerende partijen. Hij heeft ze toen echter niet *erkend* als oorlogvoerende partij.

Die verklaring, hoe zwak ook, heeft het Hoofd-comité aanleiding gegeven direct krachtig op te treden en een paar dagen later reeds vindt men in de *Times* dat optreden vermeld.

Dit neemt niet weg, dat enkele afdeelingen geheel op zich zelf, en uit belangstelling voor de stijders, gedreven dus door eene edele opwelling, bij het Hoofdcomité hadden aangedrongen om dadelijk optetreden; en dit heeft gemaakt dat eenerzijds bij hen, die alleen hun hart raadpleegden, ontevredenheid is opgewekt en anderzijds het Hoofd-comité niet anders dan door middel van eene circulaire, die uit den aard der zaak slechts kort kan zijn

in de gelegenheid werd gesteld nadere inlichtingen te geven en de zaak toe te lichten.

Indien er toen geweest was eene bepaling in het Reglement, gelijk thans is voorgesteld, dan is Spr. er zeker van, dat, niet vijf afdeelingen slechts, maar een overgroot aantal afdeelingen gevraagd zou hebben om eene Algemeene Vergadering te beleggen. Dan zou dus het Hoofd-comité de gelegenheid zijn gegeven elk misverstand op te heffen en ware het wellicht ook mogelijk geweest, dat het Hoofd-comité begrepen had van zijn aangenomen standpunt eenigzins te moeten afwijken. In elk geval dus zou onderlinge bespreking aanleiding hebben gegeven tot bevordering der eendracht, en zouden wij niet gezien hebben, dat verschillende afdeelingen, van wie het Hoofd-comité recht had eene groote bijdrage te verwachten, niet beantwoord hebben aan die verwachting, en de bijdragen slechts zijn gekomen van enkele afdeelingen.

Dit nu wenscht het Rotterdamsch Comité voor het vervolg te voorkomen, en het verheugt zich daarom zeer dat het Hoofd-comité het voorstel heeft aangenomen. Spr. hoopt dat de Vergadering het met overgroote meerderheid zal aannemen.

De Voorzitter zegt dat het Hoofd-comité met belangstelling de voordracht heeft aangehoord, tot opheldering van de oorzaken die geleid hebben tot het voorstel van het Rotterdamsch Comité. 't Is volkomen waar, dat dat Comité en vele inwoners van Rotterdam, 's Gravenhage en elders hebben gedreven om het Hoofd-comité dadelijk te doen optreden. Maar dit was eene onmogelijkheid, gelijk de vorige spreker heeft aangetoond, want de Statuten beletten het. En dit te meer, nu men niet te doen had met twee natiën, die met elkander in oorlog waren geraakt, maar met natiën waarvan de eene ondergeschikt was aan de andere.

Zoolang de vredesvoorwaarden niet waren geteekend moesten de Boeren als bij Engeland ingelijfden beschouwd worden.

Het Hoofd-comité mocht niet optreden alvorens was uitgemaakt dat de Boeren als oorlogvoerende krijgsbenden werden erkend.

De heer Dr. Gori, afgevaardigde van het Amsterdamsch Comité, heeft ook met groot genoegen de indiening van het voorstel van het Rotterdamsch Comité gezien, en kan zich daarmede geheel vereenigen. Maar naar aanleiding van de motieven, thans vóór het voorstel door het Rotterdamsch Comité bijgebracht, wenscht hij even het

woord te voeren. Spr. gelooft het gevoelen uit te drukken van verschillende leden van het Amsterdamsch Comité, als hij beweert, dat gedurende de crisis in de Transvaal de houding van het Hoofd-comité, van het begin tot het einde, volkomen correct is geweest. Hij gaat zelfs verder. De studie van het tractaat van Genève, en de omgang met personen die medegewerkt hebben om dat tractaat tot stand te brengen, hebben spr. de overtuiging geschonken dat vrijwillige ambulances, gelijk wij ze in 1870 gezonden hebben, niet alleen in strijd zijn met de tractaten maar ook met het tractaat van Genève. Er is zelfs meer. Toen het tractaat van Genève tot stand werd gebracht, hadden de afgevaardigden van verschillende Regeeringen, onder anderen die van Frankrijk en Duitschland, bepaalde order om, indien het voorstel werd gedaan, bepalingen op te nemen omtrent de vrijwillige ambulances, onmiddellijk Genève te verlaten en niet mede te werken tot het tot stand komen van het tractaat. Er is dan ook in het Geneefsche tractaat geen enkel woord over vrijwilllge ambulances opgenomen.

De hulp, die volgens het tractaat van Genève kan verleend worden, is van tweeërlei aard.

Allereerst kan men in den toestand komen van nationale hulpverleening, maar men moet dan altijd werken in harmonie met de Regeering van het land. Als men internationale hulp wil verleenen, komt men onder het gezag der oorlogvoerende mogendheden.

Spr. weet wel dat er in 1870 eene uitzondering is gemaakt, een inbreuk, die zich zelfs zóóver heeft uitgestrekt, dat een Noord-Amerikaansche ambulance is toegelaten, ofschoon Noord-Amerika staat buiten het tractaat van Genève.

Maar dit neemt niet weg dat de volunteer-ambulances naar het Geneefsche tractaat geen recht van bestaan hebben. Een der medewerkers tot het tractaat van Genève, de schrijver van 't bekende werk over Ambulance service, Mr. Longmore, professor aan de Army Medical School Netley and surgeon general van 't Engelsche leger, heeft over het Geneefsche tractaat eene voordracht gehouden, waaraan spr. slechts een paar regels ontleent. Prof. Longmore zegt: « The Convention of Geneva most strictly excludes all reference to independent volunteers. There is no

mention of a volunteer, separate from the military ambulances and hospitals of the belligerants, in the treaty from beginning to end; and having taken part in framing the terms of the Convention, I know for a fact that, so general was the feeling for excluding such persons, seeing the utter impossibility without grave irregularities ensuing, of giving anybody who might choose to take it the right as a volunteer to be on the field among combatant Armies.»

En dan komt de zin waarvan spr. gewaagde dat als het tractaat van Genève de volunteer-ambulances zou hebben toegelaten, verschillende mogendheden niet tot dat tractaat zouden zijn toegetreden.

In verschillende Comité's bestond er ten aanzien van den strijd in de Transvaal groote sympathie voor onze broeders. Ook het Amsterdamsch Comité deelde dat gevoelen mede. Maar Spr. acht het juist goed, dat als in het geheele lichaam der Vereeniging leven en enthousiasme heerschte er — evenals dit bij het individu wenschelijk is — het hoofd koel is gebleven.

Met groot genoegen heeft hij dan ook gezien de houding van het Hoofd-comité, eene houding — Spr. acht zich gedrongen het openlijk te verklaren — die van het begin tot het einde correct is geweest.

De heer Dr. Egeling, lid van het Hoofd-comité, deelt volkomen de meening omtrent de wenschelijkheid dat onder omstandigheden, als wij dit jaar beleefd hebben, eene Algemeene Vergadering kan worden bijeengeroepen. Spr. zal den afgevaardigde van het Rotterdamsch Comité niet volgen in diens beschouwingen over hetgeen al dan niet zou hebben kunnen gebeuren, indien reeds in December eene Algemeene Vergadering had kunnen belegd worden. Maar hij wenscht toch eene onjuistheid te releveeren in het gesprokene door den heer Jacobson, namelijk: als deze zegt, dat het Hoofd-comité een tijd lang voor zijn optreden in Januari heeft stilgezeten. Dit is niet het geval geweest. Als dag aan dag vergaderen, stil zitten mag heeten, ja dan heeft het Hoofd-comité dien tijd stilgezeten, voor zoover de handelingen betreft, die naar buiten werken. Maar als het Hoofd-comité werkelijk had stilgezeten, dan zou het, nadat op 28 Januari de twijfel was opgelost, niet op 1 Februari reeds aan de Kaap maatregelen

hebben kunnen nemen om middelen beschikbaar te stellen. Het Hoofd-comité heeft niet stilgezeten. Het heeft hard gewerkt om voor te bereiden wat eerst kon worden uitgevoerd, toen het oogenblik daartoe was aangebroken. Het zou een min juiste voorstelling van de zaak kunnen geven als men het liet voorkomen alsof het Hoofd-comité een maand de handen in den schoot had geborgen.

De heer TEMPLEMAN VAN DER HOEVEN, afgevaardigde der afdeeling Utrecht, kan zich zeer goed vereenigen met het gedane voorstel door het Comité van Rotterdam. Hij gevoelt zich echter verplicht, bij alle hulde aan het Hoofd-comité, waarmede hij volkomen instemt, daar hij ook in eene andere betrekking op de hoogte der Transvaal-zaak is, op te komen tegen hetgeen door den afgevaardigde uit Amsterdam is gezegd. Spr. toch betreurt, dat onze Vereeniging niet anders heeft kunnen handelen dan zij gedaan heeft. En als de heer GORI sprak van 't enthousiasme dat bestond en dat juist een koel hoofd noodig maakte, dan betreurt Spr. dat, waar onze geheele natie revolteerde tegen het onrecht aan stamgenooten aangedaan, de Statuten onzer Vereeniging verhinderden aan dat nobel élan gehoor te geven, en hulp te bieden aan een vertrapt en verdrukt volk. Het Hoofd-comité kon niet anders handelen dan het gedaan heeft, maar betreuren doet Spreker dit.

De Voorzitter merkt op dat de verhouding van ons Gouvernement tot het Engelsche niet toeliet officieele inmenging.

De heer TEMPLEMAN VAN DER HOEVEN vraagt zijnerzijds, hoe de daad van Engeland in de Transvaal is geweest, of er in de laatste tijden grooter onrecht gebeurd is?

Het is hier echter geen politieke vergadering. Spr. zal dan ook slechts alleen zeggen, dat, als 't mogelijk geweest ware voor de Vereeniging aan het Nederlandsch élan gevolg te geven, hij een der eersten zou geweest zijn om zich er bij aan te sluiten. Dit kon echter niet, dit betreurt hij.

De heer JACOBSON zegt dat als iets hem verwonderd heeft, het wel dit is, dat hij bemerkt heeft dat het lid van het Hoofdbestuur, de heer EGELING, aan hetgeen Spr. gezegd heeft eene geheel andere strekking heeft toegekend, dan in zijne bedoeling lag. Hij kan zich dit slechts hieruit verklaren dat hij bij de overhaaste wijze waarop hij, nauw ter vergadering verschenen,

het woord opnam, zich onduidelijk heeft uitgelaten. Spr. houdt zich overtuigd dat anders de heer Egeling zijne woorden niet verkeerd zou hebben uitgelegd. De heer Egeling heeft zekere gevoeligheid betoond, dat Spr. zou gezegd hebben dat het Hoofd-comité had stil gezeten. Indien Spr. dat woord mocht hebben gebruikt — wat hij betwijfelt — dan heeft hij een verkeerd woord gebezigd en had hij beter gedaan te zeggen wat hij thans doet: dat het Hoofd-comité openlijk niet is opgetreden vóór den 28sten Januari. Wat ons is medegedeeld in de circulaire van het Hoofd-comité, daaruit blijkt dat het Hoofd-comité verklaard heeft aan de Comité's, dat, zoolang de Boeren niet erkend waren als oorlogvoerende partij, het Hoofd-comité niets kon doen.

Spr. gelooft dus volkomen gerechtigd te zijn te verklaren dat, eerst na de verklaring van den Minister Childers, het Hoofd-comité buiten 's lands openlijk is opgetreden ten behoeve der Boeren.

Verder heeft de heer Egeling gezegd dat hij Spr. niet volgen wilde in diens beschouwingen over hetgeen al dan niet zou kunnen geschied zijn in eene toen gehouden Vergadering, als eene bepaling, als thans wordt voorgesteld, toen had bestaan.

Spr. gelooft dat er niet veel fantaisie noodig is om te onderstellen, dat, als die Vergadering bijeengekomen ware in een geval als dit, waar aan den eenen kant de sprekers zouden zijn geleid door hun hart, en aan de andere zijde het Comité gebonden was door het Reglement, vele misvattingen door het Hoofd-comité uit den weg hadden kunnen worden geruimd, door inlichtingen te geven en door onderlinge bespreking. Spr. onderstelt dat dergelijke bespreking heilzaam zou gewerkt hebben en krachtig zou hebben medegewerkt, om de eendracht te bevorderen. Zooveel fantaisie schrijft Spr. zich zelf nog toe, dat hij dit als het natuurlijk gevolg aanneemt van zoodanige vergadering.

Dit is het eenige wat Spr. te antwoorden had. Mocht hij zich nog verkeerd hebben uitgedrukt dan is hij bereid in andere woorden hetzelfde te zeggen.

De discussien worden gesloten en het voorstel van het Hoofd-comité, waarmede de afdeeling Rotterdam zich heeft vereenigd, om de voorgestelde bepaling op te nemen in het Reglement van Orde, met algemeene stemmen aangenomen.

De Voorzitter benoemt de heeren NUMANS, ROCHUSSEN en EGELING om het bureau van stemopneming te vormen voor de straks te houden stemming over aanbeveling van nieuwe leden van het Hoofd-comité.

De vergadering wordt alsnu voor eenigen tijd geschorst.]

III. Na heropening der vergadering geeft de Voorzitter het woord aan de Commissie benoemd tot het nazien der Rekening en Verantwoording van het geldelijk beheer door het Hoofd-comité, in de jaren 1879—80 en 1880—81.

De heer VAN VOLLENHOVEN deelt namens de Commissie tot onderzoek der rekening mede, dat de Commissie de rekening van den penningmeester heeft nagezien, en daaruit eenigermate heeft kunnen opmaken wat al werk het Hoofd-comité te verrichten heeft en welke de taak is van den Penningmeester. Met de meest mogelijke zorg heeft de Commissie de rekening nagezien en ontwaard, dat alle kwitantiën behoorlijk genummerd zijn en uitkomen met de boeken.

Voorts heeft de Commissie inzage genomen van de bij de rekeningen overgelegde origineele extracten der beide Grootboeken, waaruit blijkt dat op 1 Juli 1881 aanwezig waren *f* 100.000 2½ pCt. N. W. Schuld en *f* 28.000 4 pCt. N. W. Schuld en dat sedert 1 Juli ll. uit het saldo der laatste rekening *f* 35665.82[5] zijn aangebracht, een kapitaal van *f* 52.000 2½ pCt. N. W. Schuld, hetwelk alsmede in het Grootboek is ingeschreven, zoodat thans de ingeschreven kapitalen bedragen: *f* 152.000 2½ pCt. en *f* 28.000 4 pCt.

De taak der Commissie is hiermede echter nog niet geëindigd. Hare conclusie is dat zij de rekening met de meest mogelijke nauwkeurigheid heeft nagezien en dat zij eenstemmig voorstelt, dat de Algemeene Vergadering de rekening goedkeure onder volkomen décharge aan den Penningmeester, en dat de vergadering die goedkeuring zal laten vergezeld gaan van den oprechten dank der Vergadering voor alle moeite, die het Hoofd-comité zich in deze zaak heeft gegeven en de Penningmeester in 't bizonder.

De Voorzitter dankt de Commissie voor het uitgebracht rapport en stelt voor overeenkomstig de conclusie daarvan te besluiten.

Daartoe wordt bij acclamatie besloten.

IV. De Voorzitter herhaalt wat hij bij den aanvang der Vergadering opmerkte, dat het Hoofd-comité, sedert de instelling van het Roode Kruis in Nederland, vele leden heeft verloren. Daarom is het noodzakelijk geworden aan Z. M. den Koning de voordracht te doen tot benoeming van eenige nieuwe leden van het Hoofd-comité. Ingevolge het besluit eener vorige algemeene vergadering wordt deze vergadering nu in de gelegenheid gesteld invloed uit te oefenen op de keuze, door het opmaken eener lijst, welke driemaal zooveel namen bevat als het Hoofd-comité wenscht voor te dragen, waaruit het Hoofd-comité dan zijne aanbeveling aan den Koning vormt. Er zijn 5 leden te benoemen, dus moet de lijst van aanbeveling uit 15 personen bestaan.

Spr. voegt er bij dat het Hoofd-comité gemeend heeft de Comité's genoegen te doen door eenige namen, als leiddraad voor hen die zulks verlangen, op te geven. Geenszins was het echter de bedoeling van het Hoofd-comité die namen aan de leden te imposeeren. De leden zijn geheel vrij in hun keuze. 't Was slechts een leiddraad.

De heer Templeman van der Hoeven zegt, dat het voor de eerste maal is dat hij voor leden van het Hoofd-comité te stemmen heeft, en als hij dit aanbevelingslijstje inziet, moet hij zeggen, dat daarop zeer goede namen voorkomen; maar toch gelooft Spr. dat het beter indruk zou hebben gemaakt, als er geen lijstje was overgelegd. Er zijn toch verschillende afgevaardigden die ruggespraak met hun bestuur hebben gehouden. Het zou nu den schijn kunnen hebben, dat het Hoofd-comité in de toekomst eenige pressie zou willen uitoefenen. Waar het voorstel, daar straks door Rotterdam gedaan, zoo welwillend door het Hoofd-comité is overgenomen, gelooft Spr., dat het in 't belang der eensgezindheid beter zal zijn in de toekomst geen lijstje van kandidaten te deponeeren. Het is wel geene pressie, men blijft vrij, maar voor hen, die niet met hunne afdeelingen of besturen te rade zijn gegaan, is het toch een aansporing.

De Voorzitter wenscht hiertegen toch op te merken, dat de stemming geheel vrij is, dat de agenda van deze Vergadering door het Hoofd-Comité aan alle Comité's is gezonden, zoodat zij wisten wat er verhandeld zou worden en dat er kwestie was van te stemmen over kandidaten. Zij hadden volle vrijheid kandidaten

uit hunne afdeeling te kiezen. Het Hoofd-comité wilde niet imposeeren, maar de zaak gemakkelijk maken, door voor hen, die geen namen wisten, namen te noemen.

De heer HOGENBORP lid van 't Hoofd-comité merkt nog op, dat de lijstjes niet rondgedeeld zijn aan alle aanwezigen, maar slechts uitgereikt aan hen, die vroegen om eenige namen op te geven.

De heer VOERMANS, afgevaardigde der afdeeling Schermer e. o., deelt mede dat hij de eerste is geweest, die den Secretaris gevraagd heeft om inlichtingen, wie te benoemen? Toen heeft deze hem een lijstje gegeven met verzoek om er een discreet gebruik van te maken. Spr. was niet op de hoogte van de geschiktste kandidaten. Het lijstje is dus slechts gegeven op aandrang der afgevaardigden.

De heer HAAK, afgevaardigde der afdeeling Wageningen, verklaart ook dat hem aangenaam was een lijstje te kunnen verkrijgen, en dat hij het zeer aangenaam zou vinden als het Hoofdbestuur bij voorkomende gelegenheden hetzelfde deed.

De heer KIPS, voorzitter der afdeeling 's Gravenhage, gelooft niet, dat de heer TEMPLEMAN een bepaald voorstel heeft gedaan, maar slechts de zaak aan het Hoofd-comité in overweging heeft gegeven, om bij voorkomende gelegenheid te overwegen.

De heer Dr. VAN KOETSVELD lid van 't Hoofd-comité merkt nog op, dat op het lijstje 20 namen voorkwamen, terwijl er slechts 15 kandidaten behoeven te worden gekozen. Voorts dat de leden van het Hoofd-comité zich geenszins hebben verbonden om de 15 eerste namen te kiezen. Hij althans heeft dit niet gedaan, en zich volkomen vrijheid voorbehouden. Het lijstje diende alleen om de stemmen niet al te zeer te doen uiteenloopen en niet eindeloos stemmingen uit te lokken. En eindelijk diende het om, als iemand naar namen vroeg, er naar te kunnen verwijzen. Mochten een volgende maal weer verkiezingen noodig worden — wat gebeuren kan, daar vele leden van 't Hoofd-comité op jaren zijn — dan kan de zaak nog eens worden overwogen.

In afwachting van den uitslag der verkiezing doet de Voorzitter eenige voorstellen:

Ten eerste om het lid van het Haagsche Comité, den heer H. N. C. baron VAN TUYLL VAN SEROOSKERKEN, die zich in den oorlog van 1870—71 en ook later, niet alleen met woorden maar

met daden, heeft onderscheiden, aan Z. M. den Koning voor te dragen als Eerelid der Vereeniging.

Bij acclamatie wordt dit voorstel aangenomen.

Ten tweede stelt de Voorzitter voor om het Hoofd-comité te machtigen buiten de nieuwe leden door het Hoofd-comité aan Z. M. den Koning voor te dragen, uit de door de Algemeene Vergadering op te maken aanbevelingslijst, de Inspecteurs der Geneeskundige diensten bij zee- en landmacht als leden van het Hoofd-comité bij Z. M. den Koning aan te bevelen, telkens wanneer dit door het Hoofd-comité wenschelijk wordt geacht.

De vroegere Inspecteurs waren in het Hoofd-comité benoemd, maar na hun overlijden is verzuimd de nieuwe titularissen aan Z. M. aan te bevelen. In tijd van oorlog heeft het Hoofd-comité veel met die heeren te maken. Daarom stelt hij voor nu beide heeren ter benoeming aan te bevelen.

Dat voorstel wordt bij acclamatie aangenomen en de gevraagde machtiging gegeven.

De heer Egeling deelt alsnu het resultaat mede: dat van de 42 stemmen 14 heeren de volstrekte meerderheid hebben verkregen en dus als kandidaten zijn gekozen te weten, de heeren:

Prof. Dr. J. W. R. Tilanus, te Amsterdam; de oud-minister Jhr. H. O. Wichers; Mr. C. A. van der Kemp, lid van Ged. Staten van Zuid-Holland; gep. luit.-generaal Jhr. C. M. Verspijck; Dr. P. Templeman van der Hoeven te Utrecht; E. L. Jacobson Lz. te Rotterdam; Mr. H. C. Verniers van der Loeff, lid van den Raad van State; Jhr. Mr. G. J. Th. Beelaerts van Blokland, referendaris bij het Dep. van Justitie; Dr. H. A. Zegers, off. van gez. te Amsterdam; Mr. J. Pols, raadsheer in den Hoogen Raad; Dr. J. Smith, dirigerend off. van gez. te Utrecht; Mr. A. A. de Pinto, raadsheer in den Hoogen Raad; Dr. A. W. C. Berns te Amsterdam en kapt. A. Kool lid van de Tweede Kamer.

De heer Templeman van der Hoeven, hoewel zeer vereerd door het vertrouwen der Vergadering, verzoekt dringend het Hoofd-comité geen stemmen op hem uit te brengen.

Alsnu wordt overgegaan tot eene vrije stemming voor den 15den kandidaat.

De uitslag daarvan is dat bij volstrekte meerderheid wordt gekozen de heer W. baron van Hogendorp adjudant des Konings.

De Voorzitter dankt de Commissie voor de stemopneming voor de door haar genomen moeite. Hij vraagt vervolgens of nog iemand het woord verlangt te voeren. Daar dit niet het geval blijkt te zijn, betuigt de Voorzitter namens het Hoofd-comité dank aan de dames en heeren, die de Vergadering bijwoonden, beveelt hij de belangen van het Roode Kruis in de voortdurende aandacht van de Comité's aan en roept hij hunne ondersteuning in voor het geval, dat er zich omstandigheden mochten voordoen als het laatste jaar het geval was.

Hij sluit daarop de Algemeene Vergadering.

De ondergeteekenden, daartoe door den Voorzitter uitgenoodigd, hebben bovenstaande notulen van de Zevende Algemeene Vergadering, gehouden te 's Gravenhage den 12den October 1881, vastgesteld.

Van Hogendorp.
Staring.
Mulder.

BIJLAGE X.

—

Nederlandsche Vereeniging tot het verleenen van hulp aan zieke en gewonde krijgslieden in tijd van oorlog.

Ingesteld bij 's Konings besluiten van 19 *Julij* 1867 N°. 60, (*Staatsblad* 1869 N°. 210) *en* 1 *September* 1870 N°. 21.

op 1 December 1881.

EERE-LEDEN.

Henri Dunant;
C. W. M. van de Velde, Oud Zee-Officier;
W. J. Knoop, Luitenant-Generaal;
Gunther von Bültzingslöwen.
H. N. C. Baron van Tuyll van Serooskerken.

HOOFD-COMITE.

Voorzitter: Jhr. F. V. A. Ridder de Stuers, Luitenant-Generaal, Adjudant-Generaal van Z. M. den Koning;

Secretaris: Dr. B. Carsten, Adjunct-Inspecteur voor het geneeskundig staatstoezigt voor Zuidholland.

LEDEN.

Ondervoorzitter: C. T. van Meurs, Luitenant-Generaal;

Penningmeester: Mr. D. Polak Daniels, Lid van de Provinciale Staten van Zuidholland en van den Gemeenteraad;

O. Baron van Wassenaer van Catwijck, lid der 2de Kamer van de Staten-Generaal;

C. J. G. Baron van Hardenbroek van Bergambacht, Kolonel der dienstdoende schutterij en Lid van den Gemeenteraad;

Jhr. F. de Casembroot, Vice-Admiraal, lid van de 2de Kamer der Staten-Generaal;

Mr. D. C. A. Graaf van Hogendorp, Oud O. I. Hoofdambtenaar;

Jhr. Mr. J. A. Singendonck, oud Griffier van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

(*De bovengenoemden vormen de Commissie van dagelijksch bestuur*), voorts:

Mr. L. N. Graaf van Randwijck, Grootmeester van het Huis des Konings;

Jhr. Mr. A. van der Goes, Oud Kolonel der stedelijke schutterij;

Dr. C. E. van Koetsveld, Hofprediker;

Dr. L. J. Egeling, Inspecteur voor het geneeskundig staatstoezigt voor Zuidholland;

Lodewijk Mulder, Oud Inspecteur van het Lager Onderwijs;

Jhr. Mr. H. J. van der Heim, oud Minister van Finantiën;

W. C. A. Staring, Hoofd-directeur bij het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid;

C. J. van Hees, Inspecteur van den geneeskundigen dienst der Landmagt;

Mr. C. A. van der Kemp, lid van de Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland;

H. L. Oudenhoven, inspecteur van den geneeskundigen dienst der Zeemagt;

Dr. P. Templeman van der Hoeven te Utrecht;

Dr. J. W. R. Tilanus, Hoogleeraar te Amsterdam;

Jhr. G. M. Verspyck, Luitenant-generaal, Adjudant-generaal des Konings;

F. A. A. Gregory, Vice-Admiraal, Kanselier der Nederlandsche ridderorden.

SECTIEN.

1ste Sectie

Geldelijke aangelegenheden.

O. Baron VAN WASSENAER VAN CATWIJCK, Voorzitter;
Leden: Jhr. Mr. A. VAN DER GOES, Mr. D. POLAK DANIELS, F. A. A. GEGORY.

2de Sectie.

Geneeskundige en hygienische aangelegenheden.

C. J. G. Baron VAN HARDENBROEK, Voorzitter;
Leden: Dr. L. J. EGELING, H. L. OUDENHOVEN, Prof. J. W. R. TILANUS.

3de Sectie.

Vervoer- en verblijfmiddelen.

Jhr. F. DE CASEMBROOT, Voorzitter;
Leden: L. MULDER, C. J. VAN HEES, Dr. TEMPLEMAN VAN DER HOEVEN.

4de Sectie.

Binnen- en buitenlandschc aangelegenheden.

Mr. D. C. A. Graaf VAN HOGENDORP, Voorzitter;
Leden: Mr. L. N. Graaf VAN RANDWIJCK, W. C. A. STARING, Jhr. G. M. VERSPYCK.

5de Sectie.

Persoonlijke aangelegenheden van zieke en gewonde krijgslieden enz.

Jhr. Mr. J. A. SINGENDONCK, Voorzitter;
Leden: Mr. H. J. VAN DER HEIM, Dr. C. E. VAN KOETSVELD, Mr. C. A. VAN DER KEMP.

COMMISSIE VOOR DE MODELLEN-VERZAMELING.

Generaal DE STUERS,	Lid en Voorzitter,
C. J. G. Baron VAN HARDENBROEK,	„
Professor Dr. J. W. R. TILANUS,	„
Doctor M. W. C. GORI,	„
Doctor W. KROL,	„
Doctor B. CARSTEN,	„ en Secretaris.

